

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

fredag 25. september 2020 kl. 08:00

i

Landbruksdirektoratet

Møtet ble hevet kl. 10:45.

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug (digitalt), Lars Petter Bartnes, Marit Haugen (digitalt), Kjersti Hoff (Tilstede i sak 75-77, 87 og 88. Gikk før avstemming i sak 86.), Trine Hasvang Vaag, Arnfinn Hongseth (digitalt), Anne Jødahl Skuterud (digitalt), Anne Berit Aker Hansen, Ola Hedstein og Bjørn-Ole Juul-Hansen
Forfall:	
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Jørn Rolfsen, Elsebeth Hoel, Hans Peder Hvide Bang, Jannicke Jensen Myhre, Lise Wirstad Dynna og Ellen Karin Solevåg

Saksliste

075/20	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	3
076/20	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	5
077/20	Orientering fra markedsregulator.....	7
078/20	Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2021.....	9
079/20	Melk - Endring i aksjonæravtalen og vedtekter til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no).....	11
080/20	Vurdering av tidsfrister knyttet til budsjett og regnskap i markedsreguleringen.....	14
081/20	Kjøtt - Godtgjørelse for frakt av slakt for nedskjæring på Animalias pilotanlegg i 2020.....	17
082/20	Melk – Rettelse markedsreguleringsforskriften § 4-3-6 tredje ledd.....	20
083/20	Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2021.....	23
084/20	Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften – Prioriteringsregler.....	35

085/20	Klageinstans for innsynsbegjæringer.....	41
086/20	Rådsinstruks.....	46
087/20	Forholdet mellom Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet som sekretariat.....	48
088/20	Kjøtt og egg - mulighet for to-delt omsetningsavgift som produksjonsregulerende tiltak.....	56

Saksnr.: 075/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 20/51894-1

Møtebehandling

Siden Kjersti Hoff måtte forlate møtet kl. 10, foreslo hun å endre rekkefølgen på sakene, slik at sak 85-88 ble behandlet tidligere i dagsorden. Rekkefølgen ble på grunnlag av dette:

- Sak 75-77
- Sak 85-88 (i synkende rekkefølge)
- Sak 78-84

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 076/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 20/51894-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 25. august 2020 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 077/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 20/51894-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt, egg og fjørfekjøtt Trine Hasvang Vaag
- Melk Marit Haugen

Presentasjonene er lagt ut i skyløsningen Jottacloud.

Saksnr.: 078/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2021	Saksnr.: 20/48723-1

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for første halvår 2021.

Dato	Aktuelle saker
Tirsdag 9. februar	Eventuelle saker
Onsdag - torsdag 17.-18. mars	Eventuelle saker, faktur
Torsdag 15. april	Regnskap for 2020 for faglige tiltak, opplysningsvirksomhet og markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse m.m.
Onsdag 19. mai	Regnskap og årsmelding 2020
Mandag 21. juni	Satser i markedsreguleringen 2021, eventuelle endringer i satser for omsetningsavgift 2. halvår 2021, maksimalsats omsetningsavgift korn 2021/2022, satser priskompensasjon skilling av egg 2. halvår 2021 m.m.

Møtene holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet og starter kl. 10:00. Dersom smittevern eller andre hensyn krever det, kan møtene gjennomføres digitalt.

En eventuell faktur avhenger av gjeldende retningslinjer for reise og smittevern på grunn av koronasituasjonen. Dersom faktur ikke lar seg gjennomføre, blir det ordinært møte 17. mars.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2021:

Tirsdag 09.02.2021 kl. 10:00
 Onsdag 17.03.2021 - torsdag 18.03.2021
 Torsdag 15.04.2021 kl. 10:00
 Onsdag 19.05.2021 kl. 10:00
 Mandag 21.06.2021 kl. 10:00

Møtebehandling

Forslagene til møtedatoer ble diskutert, og rådets medlemmer kom med forslag til noen alternative datoer. Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2021:

Onsdag 10.02.2021 kl. 10:00

Tirsdag 16.03.2021 - onsdag 17.03.2021

Fredag 16.04.2021 kl. 08:00

Onsdag 19.05.2021 kl. 10:00

Mandag 21.06.2021 kl. 10:00

Saksnr.: 079/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Melk - Endring i aksjonæravtalen og vedtekter til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no)	Saksnr.: 20/48054-2

Beskrivelse

Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) har gjort endringer i aksjonæravtalen og vedtekter for Melk.no. Aksjonæravtalen ble sist endret i 2007 og vedtektene ble sist endret i 2012. Det har vært behov for å oppdatere aksjonæravtalen og vedtekter i tråd med behandlingen i Omsetningsrådet vedrørende gjennomgangen av opplysningsvirksomheten og i tråd med Melk.nos egne strategidokumenter.

Hjemmel

Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak opplysningsvirksomhet, fastsatt Omsetningsrådet 22. oktober 2008 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) datert 19.08.2020
Aksjonæravtale Melk.no per 18.06.2007
Endringer i aksjonæravtale for Melk.no
Vedtekter for Melk.no per 18.04.2012
Endringer i vedtekter for Melk.no

Forslag til vedtak

Endringene i aksjonæravtalen og vedtektene til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) godkjennes.

Møtebehandling

Etter diskusjon kom Anne Berit Aker Hansen med følgende forslag til endring i vedtaket:

«Omsetningsrådet har ingen innsigelser til endringene i aksjonæravtalen og vedtektene til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no).»

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Omsetningsrådet har ingen innsigelser til endringene i aksjonæravtalen og vedtektene til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no).

Melk - Endring i aksjonæravtalen og vedtekter til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no)

Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) har gjort endringer i aksjonæravtalen og vedtekter. Gjeldende aksjonæravtale er fra 18. juni 2007 og vedtekter er fra 18. april 2012. Melk.no viser til gjennomgangen av opplysningsvirksomheten (rapport fra arbeidsgruppe C til Omsetningsrådet avgitt 28. februar 2019) som ble behandlet i møte i Omsetningsrådet 20. mai 2019. De viser til følgende omtale fra rapporten:

«For opplysningskontorer som er aksjeselskap er selskapets oppgaver regulert av aksjeloven, vedtekter og aksjonæravtalen. Midlene fra Omsetningsrådet gis som en rammebevilgning, men rådet kan legge spesielle føringer utover bestemmelsene i retningslinjene. Styrene må akseptere disse om de ønsker å ta imot midlene. I begge aksjeselskapene er markedsregulator representert, men ulike formuleringer i aksjonæravtalen gir disse ulik grad av innflytelse. Det bør gå klart fram av styrende dokumenter for kontorene at det er Omsetningsrådets regelverk som skal legges til grunn for kontorenes prioriteringer. Dette bør også innarbeides i aksjonæravtalene for de to kontorene organisert som aksjeselskap. Det er grunn til å tro at slike føringer kan påvirke industriens vilje til å være med på å finansiere opplysningsvirksomhet. Dermed kan industrifinansiering være en mulighet hvis interessene er sammenfallende.»

I tråd med denne omtalen har Melk.no sett behov for å gjøre endringer i både aksjonæravtalen og vedtekter. I tillegg har Melk.no siden oppstart omformulert formål og virksomhet ellers i tråd med kjernevirksomheten til selskapet. Det var derfor behov for å gjøre endringer også på andre områder for at styringsdokumentene skal være mest mulig oppdatert til dagens forhold. I tillegg er det gjort enkelte språklige endringer.

Det er Melk.no selv som har tatt initiativ til endringer i aksjonæravtalen og vedtektene. Endringene har blitt behandlet i flere styremøter gjennom året. Melk.no opplyser om at alle endringene er blitt vurdert juridisk av advokatkontoret Arntzen de Besche (AdeB).

Endringer i aksjonæravtalen

I henhold til punkt 7 i aksjonæravtalen skal Omsetningsrådet godkjenne endringer i aksjonæravtalen. De største endringene er omtalt nedenfor. I tillegg er det gjort enkelte språklige endringer, samt at avtalens punkt 6.2 justeres slik at den blir i overensstemmelse med vedtektene. Gjeldende aksjonæravtale av 18. juni 2007 samt forslag til ny aksjonæravtale er vedlagt denne innstillingen. For å gjøre dokumentet mest mulig lesbart har Melk.no i hovedsak markert de mer omfattende endringene i «spor endring», mens mindre språklige endringer er ikke markert i utkastet til ny aksjonæravtale.

Punkt 1 Bakgrunn og formål

Punkt 1.1. og 1.2 er slått sammen i et nytt punkt 1.1 i forslaget til ny avtale, noe som forklares med at disse områdene hører sammen. Melk.no forklarer at dette er skrevet om både i tråd med dagens virksomhetsplaner og etter Omsetningsrådets innspill. (For lesbarhetens skyld har Melk.no kun vist den nye formuleringen i forslag til ny avtale, som kan sammenlignes med den opprinnelige versjonen, jf. vedleggene.)

Punkt 4 Økonomi og utdelingspolitikk

I punkt. 4.1 er muligheten for å selge tjenester til eksterne fjernet, da aksjonærene mener at dette ikke er i tråd med formålet til Melk.no. Det vises til at dette kunne føre til utfordringer relatert til merkenøytraliteten. Melk.no opplyser for øvrig at det ikke har blitt solgt noen tjenester gjennom den tiden de har vært i drift. Formuleringen om mulighet for prosjektfinansiering fra eksterne er imidlertid beholdt i aksjonæravtalen, da dette er noe Melk.no har hatt flere av opp gjennom årene. I tillegg er det lagt til en ny formulering med mulighet for eierfinansiering og en formulering om at all virksomhet skal være i tråd med retningslinjene fra Omsetningsrådet.

Videre er det opprettet et nytt punkt 4.3. Dette begrunnes med behov for å finne en løsning hvis Melk.no på et tidspunkt skulle gå med underskudd. Det har skjedd en gang tidligere og en hadde da en utfordring med at egenkapitalen i selskapet er så lav at underskudd fører til teknisk konkurs rent regnskapsmessig selv om underskuddet er veldig lite. Den gang ble det løst ved at det ble gitt en lånegaranti fra Tine. Melk.no har ønsket å få inn i aksjonæravtalen at dersom selskapet et år går med underskudd skal det ha mulighet til å be aksjonærene om kortsiktig lånefinansiering eller at aksjonærene garanterer for selskapets eksisterende og/eller fremtidige forpliktelser, slik at det ikke må løses prinsipielt dersom det skulle skje igjen. Melk.no opplyser om at alle aksjonærene har godkjent formuleringen i punkt 4.3.

Endringer i vedtektene

I tråd med endringer i aksjonæravtalen var det også behov for enkelte endringer i vedtektene. Disse har vært oppe i generalforsamlingen til Melk.no 24. april 2020. I tråd med pkt. 1.4 i gjeldende aksjonæravtale av 18. juni 2007 (likelydende pkt. 1.3 i forslag til ny aksjonæravtale), forplikter aksjonærene ikke å endre selskapets vedtekter uten at det er innhentet samtykke fra Omsetningsrådet.

Det er gjort endringer i vedtektenes § 3 (Virksomhet) og § 6 (Finansiering). Det er innarbeidet at virksomheten skal utøves (§ 3) og at midlene skal brukes (§ 6) i samsvar med de til enhver tid gjeldende retningslinjer for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften for opplysningsvirksomhet fra Omsetningsrådet. I tillegg er teksten skrevet om noe i § 3 i henhold til endringer i aksjonæravtalen. Både gjeldende vedtekter og forslag til nye vedtekter er vedlagt denne innstillingen.

Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet har gjennomgått endringene i aksjonæravtalen og vedtektene som Melk.no legger fram.

Landbruksdirektoratet oppfatter at innspill fra arbeidsgruppens gjennomgang av opplysningsvirksomheten, som ble behandlet i OR-sak 67/19 i møte 20. mai 2019, er innarbeidet både i aksjonæravtalen og i vedtektene. Vi mener at det er positivt at endringene fra gjennomgangen OR har hatt av opplysningsvirksomheten, nå innarbeides i disse dokumentene. Videre registrerer vi at det også er gjort enkelte endringer i aksjonæravtalen og vedtekter ut fra endringer i Melk.nos strategidokumenter og ut fra gjeldende praksis. Aksjonæravtalen ble sist endret i 2007, og det er naturlig at det skjer endringer i strategi og praksis over en periode på over ti år.

Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger til de endringer som Melk.no har foreslått. Etter Landbruksdirektoratets vurderinger er endringene i tråd med formålet for opplysningsvirksomheten slik det er definert i Omsetningsrådets regelverk.

Landbruksdirektoratet innstiller på at endringene i aksjonæravtalen og vedtektene til Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) godkjennes.

Saksnr.: 080/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Vurdering av tidsfrister knyttet til budsjett og regnskap i markedsreguleringen	Saksnr.: 20/50520-1

Beskrivelse

I Omsetningsrådets møte 22. juni 2020 ble Landbruksdirektoratet bedt om å vurdere om budsjettfristen i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet kan samordnes med andre frister.

I lys av dette har Landbruksdirektoratet gjort en vurdering av tidsfristene for levering av budsjetter og regnskap for alle sektorer og typer oppgaver og orienterer om at disse vil bli hhv. 15. oktober og 1. mars fremover.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Alle - Vurdering av tidsfrister knyttet til budsjett og regnskap i markedsreguleringen

Bakgrunn

I Omsetningsrådets møte 22. juni 2020 ble Landbruksdirektoratet bedt om å vurdere om budsjettfristen i retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet kan samordnes med andre frister.

Budsjettene for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet, samt for markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse og forslag til omsetningsavgift (eks. korn), behandles hvert år i Omsetningsrådets budsjettmøte. Tidspunktet for møtet varierer, men det avholdes som regel i begynnelsen av desember. Sakslisten i budsjettmøtet er vanligvis lang. Budsjettrelaterte saker alene kan utgjøre opp mot 15 separate saksnumre. En stor andel av budsjettsakene er omfattende og komplekse og krever mye bearbeiding før de kan legges frem for rådet. Saksbehandlere må ofte etterlyse utfyllende informasjon i forbindelse med forberedelse av sakene.

Fristen for budsjettforslag for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet er fastsatt i retningslinje til 15. oktober. Fristen for innsending av øvrige budsjettsaker er ikke fastsatt i regelverk. Denne fremkommer i informasjonsskriv med oversikt over viktige frister som direktoratet sender ut hvert halvår. For flere sektorer har det utviklet seg en praksis hvor fristen for øvrige budsjettsaker har vært satt til 1. november i informasjonsskrivet.

Behandling av regnskapene for foregående år finner sted i Omsetningsrådets april møte. Fristen for å oversende regnskapene for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet er i dag 1. mars, som fastsatt i retningslinjen. For regnskapene for administrasjonsgodtgjørelse og markedsreguleringstiltak og ev. andre regnskapssaker, er fristen samkjørt med fristen for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Alle regnskapssaker rådet behandler må skje i april, for at direktoratet skal kunne levere et ferdig sammenstilt og revidert regnskap til rådet i mai, slik praksis har vært.

Landbruksdirektoratets vurdering

De forskjellige sektorene har ulik grad av kompleksitet knyttet til budsjett og regnskap. Det gjelder også opplysningsvirksomheten og faglige tiltak. Direktoratet erfarer at det i noen tilfeller vil være tilstrekkelig med kortere saksbehandlingstid. Dette er også bakgrunnen for at det har utviklet seg en praksis hvor ønsker om utsatt frist innvilges. En gjennomgang med saksbehandlerne i alle sektorer, viser likevel at det jevnt over er stort arbeidspress i denne perioden, mange saker og relativt tidkrevende saker. I tillegg skal alle saker kvalitetssikres før ferdigstilling. En generelt kortere saksbehandlingstid er derfor ikke hensiktsmessig.

Et annet moment er også prosessen etter vedtak i budsjettmøtet, spesielt knyttet til Omsetningsrådets anbefaling av omsetningsavgift for kommende år. Forslagene skal oversendes fra direktoratet til Landbruks- og matdepartementet, som også har behov for prosess før de fatter vedtak. Deretter skal forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk endres, informasjon gis til markedet og datasystemer oppdateres med nye satser. Det er ønskelig å ha noe mer tid til dette enn det har vært de siste årene. Budsjettmøtet bør holdes i første uken i desember, slik det ble gjort tidligere.

Det er derfor direktoratets vurdering at nåværende frister er et minimum for å ha tilstrekkelig saksbehandlingstid til rådighet. Det er hensiktsmessig å ha en felles frist for budsjettsaker slik som for regnskapssaker, og for å sikre forsvarlig saksbehandling og

oppfølging, bør fristen samkjøres til 15. oktober.

Fristen for innsending av budsjett og regnskap for administrasjonsgodtgjørelse kommuniseres i halvårlige informasjonsskriv til markedsregulator. Landbruksdirektoratet vil fra nå av samkjøre fristene for budsjett- og regnskapssaker med retningslinjen for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet til henholdsvis 15. oktober og 1. mars.

Saksnr.: 081/20	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Kjøtt - Godtgjørelse for frakt av slakt for nedskjæring på Animalias pilotanlegg i 2020	Saksnr.: 20/49626-4

Beskrivelse

I Omsetningsrådets møte 13. desember 2019, jf. sak 126/19, ble budsjett for Norturas administrasjonsgodtgjørelse i 2020 behandlet. I Norturas søknad var 350 000 kroner til fraktkostnader tilknyttet nedskjæringsforsøk ved Animalias pilotanlegg inkludert i driftskostnadene. I møtet ble det stilt spørsmål vedrørende kostnadsdekning for private aktører og om fraktkostnadene skal dekkes av omsetningsavgiften. Vedtak angående fraktkostnadene ble derfor utsatt.

Nortura har nå søkt om bevilgning på 350 000 kroner til å dekke fraktkostnader til nedskjæringsforsøk, og de legger opp til at også private aktører kan få dekket disse kostnadene når det gjelder nedskjæringsforsøk som er bestilt av Nortura Totalmarked.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med søknaden.

Hjemmel

Forskrift 2005-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3-3.

Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet punkt 2-2 og 3, fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008, med hjemmel i lov av 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura datert 3. juni 2020

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet innvilger inntil 350 000 kroner for å dekke fraktkostnader til nedskjæringsforsøk ved Animalias pilotanlegg i 2020.

Kjøtt - Godtgjørelse for frakt av slakt for nedskjæring på Animalias pilotanlegg i 2020

Bakgrunn

I Omsetningsrådets møte 13. desember 2019, jf. sak 126/19, ble budsjett for Norturas administrasjonsgodtgjørelse i 2020 behandlet. I Norturas søknad var 350 000 kroner til fraktkostnader tilknyttet nedskjæringsforsøk ved Animalias pilotanlegg inkludert i driftskostnadene. I møtet ble det stilt spørsmål vedrørende kostnadsdekning for private aktører og om fraktkostnadene skal dekkes av omsetningsavgiften. Vedtak angående fraktkostnadene ble derfor utsatt.

Nortura har nå søkt om bevilgning på 350 000 kroner til å dekke fraktkostnader til nedskjæringsforsøk. De skriver at godtgjørelsen vil tilfalle samtlige som leverer slakt til pilotanlegget, med mindre annet er avtalt. Fra og med 2021 vil søknad om dette inngå som en del av Animalias budsjett.

Nortura skriver at nedskjæringsforsøkene som gjennomføres av Animalia har stor verdi for hele bransjen, da det blant annet danner grunnlaget for utvikling av klassifiseringssystemet, vurdering av utbytter og rett prising av kvalitet og gir også verdifull informasjon om utvikling i avl. De skriver videre at dette finansieres i fellesskap over omsetningsavgiften og kommer alle bønder til gode.

Frem til i dag har aktørene som leverer inn slakt til pilotanlegget for nedskjæring dekket frakten selv, og pilotanlegget har dermed fått levert slakt vederlagsfritt med hensyn til fraktkostnader. Nortura er den største leverandøren av slakt, men det hentes også noe fra Fatland Oslo og fra Furuseth. Nortura mener det ikke er riktig at disse aktørene skal belastes frakt for levering av slakt som blir bestilt med hensikt å skjæres ned for nedskjæringsforsøk som er bestilt av Totalmarked og finansiert over omsetningsavgiften. De skriver videre at Totalmarked, Animalia og en felles bransje mener disse kostnadene delvis må dekkes av omsetningsavgiften. Det er nå skrevet avtaler og gjort klart for en dekning av deler av kostnadene knyttet til frakt. Totalmarked og Animalia mener at de som leverer slakt til pilotanlegget bør få kompensert en fast sats per kg kjøtt som fraktes. Den er satt til 3,00 kroner per kg ved leveranser fra Rudshøgda. For andre anlegg som leverer til pilotanlegget som befinner seg nærmere Økern vil satsen settes lavere, med utgangspunkt i frakt fra Rudshøgda. Maksimalsats blir 3,00 kroner per kg uansett hvor leveransen kommer fra. Nortura skriver også at godtgjørelsen vil tilfalle samtlige som leverer slakt til pilotanlegget med mindre annet er avtalt. I e-post av 12. august 2020 utdyper de dette med at de ønsker å holde muligheten åpen for, i unntakstilfeller, å gi høyere sats, dersom de for eksempel har behov for å hente slakt fra andre landsdeler som krever frakt over mye større avstander. Dette er ikke noe de regner med å ha behov for, men de ønsker dette handlingsrommet.

Fra og med 2021 vil Nortura innstille på at kostnadene inngår som en del av Animalias budsjett.

Landbruksdirektoratets vurdering

I Omsetningsrådets møte 13. desember 2019 ble det stilt spørsmål ved om fraktkostnader til nedskjæringsforsøk ved Animalias pilotanlegg skal dekkes av omsetningsavgiften, og i så tilfelle om kostnadsdekningen skal inkludere private aktører.

Markedsreguleringens formål er å bidra til uttak av avtalt målpris (svinekjøtt) og å sikre et balansert marked. For at omsetningsavgiftsmidlene skal brukes til å dekke fraktkostnader til nedskjæringsforsøk, skal tiltaket være til nytte for bonden og ikke kun industriledet. I e-post av 20. august informerer Animalia om at det for 2020 er budsjettetert med 170 storfe og 250 svin. Data som samles inn i de ulike nedskjæringsforsøkene på pilotanlegget inngår

i den samme databasen, og danner blant annet grunnlag for utbyttetall i Norturas skjærekalkyler og til kontroll og utvikling av klassifiseringsystemet. Landbruksdirektoratet ser at dette er verdifull informasjon i markedsreguleringen gjennom riktig prising, og at tiltaket dermed kommer bonden til gode. Etter direktoratets vurdering er det etter dette hjemmel i retningslinjer for faglige tiltak og opplysningsvirksomhet for at disse kostnadene kan dekkes av omsetningsavgiften. Med dette som bakgrunn, vil det også være riktig at tjenestekjøper av innfrakten betaler alle leverandører ut fra samme betingelser. Dette er også i samsvar med Norturas søknad.

Nortura skriver at maksimalsats foreslås satt til 3,00 kroner per kg uansett hvor leveransen kommer fra, med avkorting for leveranser nærmere pilotanlegget enn Rudshøgda. Landbruksdirektoratet mener at en maksimalsats gir forutberegnelighet for aktørene. Samtidig ser vi markedsregulators behov for i enkelte tilfeller å kunne hente slakt fra andre landsdeler. Totalkostnadene vil uansett være begrenset til inntil 350 000 kroner. Direktoratet har derfor ingen merknader på dette punkt.

Nortura søkte om disse midlene i budsjettet for Norturas administrasjonsgodtgjørelse for 2020, og dette behandles nå som en gjenværende post. Vi finner det riktig at dersom denne posten skal videreføres i 2021, tillegges den Animalias budsjett.

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet innvilger inntil 350 000 kroner til å dekke fraktkostnader til nedskjæringsforsøk ved Animalias pilotanlegg i 2020.

Saksnr.: 082/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Melk – Rettelse markedsreguleringsforskriften § 4-3-6 tredje ledd	Saksnr.: 20/49977-1

Beskrivelse

I forbindelse med revisjon av Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften), endelig vedtatt 1. juli 2020, ble andre setning i § 4-3-4 tredje ledd i Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, vedtatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008, ikke tatt inn. Dette skyldes en inkurie i prosessen med å endre regelverket.

Landbruksdirektoratet foreslår å rette feilen.

Hjemmel

Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 4-3-6.

Vedlegg

MR-forskrift (1. juli), hist_forskrift_2008-10-22-1136-20160621 (1)

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet inntar tidligere bestemmelse om innsyn i § 4-3-6 tredje ledd i Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, opprinnelig vedtatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008 og sist endret 1. juli 2020.

Følgende forskrift vedtas:

«Forskrift om endring i FOR-2020-06-22-1396 forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer

Fastsatt av Omsetningsrådet 01.07.2020 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

I FOR-2020-06-22-1396 forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer gjøres følgende endringer:

I § 4-3-6 tredje ledd skal følgende gjelde (setningen inntas som andre setning i bestemmelsens tredje ledd):

«Alle meieriselskaper som ønsker tilført melk under forsyningsplikten kan få innsyn i grunnlaget og de beregninger som er gjort, så langt forretningsmessige forhold tilknyttet de ulike meieriselskaper tillater dette.

Endringene trer i kraft med umiddelbar virkning.»

Melk – Rettelse markedsreguleringsforskriften § 4-3-6 tredje ledd

Bakgrunn

I etterkant av Omsetningsrådets møte 22. juni 2020 oppdaget Landbruksdirektoratet at det ved en inkurie var uteglemt en setning i § 4-3-6 i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer med virkning fra 1. juli 2020. Setningen lyder som følger: «Alle meieriselskaper som ønsker tilført melk under forsyningsplikten kan få innsyn i grunnlaget og de beregninger som er gjort, så langt forretningsmessige forhold tilknyttet de ulike meieriselskaper tillater dette».

I møte i Omsetningsrådet 16. april i år ble det i sak 38/20, som omhandler behandlingen av høringen av Omsetningsrådets regelverk, forutsatt følgende:

Der det er berøringspunkter med rammeforskriften venter Omsetningsrådet med å vedta endringer i sitt regelverk til det er avklart hva Landbruks- og matdepartementet vedtar om disse temaene.

Reglene for overføringstransport og overvåkingsansvar under forsyningsplikten på melk ble omtalt i Landbruks- og matdepartementets høring av rammeforskriften, jf. høringsbrev av 14. november 2019. På side 14 i høringsnotatet skriver departementet blant annet følgende om gjeldende rett:

Beregning av overføringstransportkostnader fra målprispunktet til meieri som mottar melk under forsyningsplikten, er i dag hjemlet i Omsetningsrådets markedsreguleringsforskrift § 4-3-6. Av bestemmelsens andre ledd fremgår det at transportopplegg for levering av melk planlegges og styres i sin helhet av markedsregulator. Ved leveranser av melk skal mottakende meieriselskap dekke transportkostnadene ut fra hvor melken er beregnet hentet (beregnet transportavstand ut fra prioritering mellom anvendelser).

Samme forskrift § 4-3-4 regulerer leveranseplaner og stipulerte fraktkostnader. På basis av reglene om forholdsmessig fordeling i markedsreguleringsforskriftens § 4-3-3, skal markedsregulator utarbeide en månedlig leveranseplan til de enkelte meieriselskapene som ønsker tilført melk under forsyningsplikten. Av bestemmelsens tredje ledd fremgår det at leveranseplanen og beregningen av stipulert gjennomsnittlig fraktkostnad overvåkes av Landbruksdirektoratet. Videre følger det av bestemmelsen at alle meieriselskaper som ønsker tilført melk under forsyningsplikten kan få innsyn i grunnlaget og de beregninger som markedsregulator har gjort, så langt forretningsmessige forhold tilknyttet de ulike meieriselskaper tillater dette.

Landbruks- og matdepartementet foreslo videre, i høring av Forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer, at:

(...)Det ikke er naturlig at Landbruksdirektoratet har et særskilt overvåkingsansvar i denne sektoren. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen om Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar uansett oppheves selv om ordningen skulle bli videreført. Virkningen av dette er at ansvaret for å følge opp regelverket om overføringskostnader på vanlig måte vil tilligge Omsetningsrådet som ansvarlig organ for markedsbalanseringen.

Omsetningsrådets begrunnelse for at disse reglene likevel ble bestemt midlertidig

videreført er at disse reglene berøres av departementets høring av rammeforskriften. Bestemmelsen om overvåkningsansvar som lå i markedsreguleringsforskriften 30. juni 2020 § 4-3-4 tredje ledd første setning, ble midlertidig videreført i § 4-3-6 tredje ledd i 2020-versjonen av markedsreguleringsforskriften, men ved en inkurie ble § 4-3-4 tredje ledd andre setning, som sitert over, uteglemt i § 4-3-6 tredje ledd. Dette har, etter hva Landbruksdirektoratet kan forstå, ikke vært tilsiktet og beror på en inkurie.

Landbruksdirektoratets vurdering

Innsynsbestemmelsen er en rettighet for innsyn for andre aktører, samt en plikt for markedsregulator til å tilrettelegge for innsyn for andre aktører. Landbruksdirektoratets vurdering er at det kan oppfattes som en ubalanse vis a vis andre aktører dersom reglene om fraktkostnader videreføres i påvente av at rammeforskriften revideres, uten at regelen om innsyn videreføres sammen med de øvrige reglene. At setningen ble utelatt mener direktoratet har skjedd ved en inkurie.

Landbruksdirektoratet foreslår at andre setning lydende «*Alle meieriselskaper som ønsker tilført melk under forsyningsplikten kan få innsyn i grunnlaget og de beregninger som er gjort, så langt forretningsmessige forhold tilknyttet de ulike meieriselskaper tillater dette*» tas inn i § 4-3-6 tredje ledd i gjeldende forskrift.

Saksnr.: 083/20	Sektor: Egg og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2021	Saksnr.: 20/50200-1

Beskrivelse

Saken gjelder fastsettelse av satser for prisnedskrivning ved salg av egg og melkeprodukter til spesialmarkeder i 2021 og midlertidige endringer i retningslinjer for markedsregulering av egg og melk og melkeprodukter.

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 25. september 2020 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Tine SA foreslår i brev av 19. august satser for prisnedskrivning ved salg av meieriprodukter til spesialmarkeder i 2021. Tine foreslår uendrede satser for hvitost og smør på henholdsvis kr 25,00 per kg og kr 0,00 per kg. For naturell yoghurt foreslår Tine at satsen settes til kr 5,50 per kg.

Nortura SA foreslår i brev av 23. juni at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2021 settes til kr 3,00 per kg for egg og kr 0,00 per kg for eggprodukter.

Landbruksdirektoratet innstilling er i tråd med forslaget fra Tine SA og Nortura SA.

Landbruksdirektoratet foreslår for Omsetningsrådet å tilføye en bestemmelse om spesialmarkeder i retningslinjer for markedsregulering av egg og melk og melkeprodukter, da forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder først trer i kraft 1. januar 2021 og ordningen spesialmarkeder ikke står i retningslinjene som ble vedtatt 22. juni 2020.

Hjemmel

Forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder § 6.

Retningslinjer for markedsregulering av egg fastsatt av Omsetningsrådet 29. mars 2012 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Tine SA datert 19. august 2020.

Brev fra Nortura SA datert 23. juni 2020.

Møtebehandling

Bjørn-Ole Juul-Hansen stilte spørsmål om spesialmarkeder for egg ligger inne som et salgstill i prognosene eller om det som avsetningstiltak er holdt utenfor disse tallene. Sekretariatet undersøker dette og kommer tilbake til rådet.

Juul-Hansen påpekte også at eggprodukter i innstillingen omtales som industriprodukter som ikke selges til spesialmarkeder og at det derfor er satt en nullsats, samtidig som man har vedtatt en ordning og forskrift der disse produktene er inkludert.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Omsetningsrådet fastsetter satser for 2021 i forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.

Følgende endringsforskrift vedtas:

«Forskrift om endring i FOR-2020-06-22-1400 forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder

Fastsatt av Omsetningsrådet 25.09.2020 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

I

I forskrift FOR-2020-06-22-1400 forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder gjøres følgende endringer:

I § 6 femte ledd skal følgende satser gjelde (tabellen settes inn som femte ledd):

Egg	kr	3,00	per kg
Eggprodukter	kr	0,00	per kg
Naturell yoghurt	kr	5,50	per kg
Hvitost	kr	25,00	per kg
Smør	kr	0,00	per kg

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2021.»

2. Omsetningsrådet vedtar at følgende bestemmelse settes inn som nytt tredje ledd i punkt 2 i retningslinjer for markedsregulering av egg, med gyldighet fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020:

«Ved salg av eggprodukter til spesialmarkeder som for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, oljeboringsplattformer og Svalbard, godtgjøres differansen mellom varens engrospris og dens salgspris. Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Denne beregnede prisen blir fastsatt fire ganger årlig. Denne bestemmelsen gjelder fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020. Fra 1. januar 2021 er ordningen hjemlet i forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.»

3. Omsetningsrådet vedtar at følgende bestemmelse settes inn som punkt 3-5 i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter med gyldighet fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020:

“3-5 Spesialmarkeder

Ved salg av norske egenproduserte melkeprodukter til spesialmarkeder som for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, oljeboringsplattformer og til Svalbard, ytes aktøren slik prisnedskrivning:

Det gis prisnedskrivning etter satser på følgende varegrupper:

- yoghurt (sats per kg solgt)
- smør (sats per kg solgt)
- ost (sats per kg solgt)
- smelteost (sats per kg solgt).

Prisnedskrivningssatsene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av differansen mellom markedsregulators listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og salgspriiser markedsregulator benytter i spesialmarkedene.

Dekning gis på bakgrunn av revisorattesterte oppgaver over samlet solgt volum innenfor de ulike varegrupper.

Denne bestemmelsen gjelder fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020. Fra 1. januar 2021 er ordningen hjemlet i forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.”

Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2021

Saksbehandling og høring

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 25. september 2020 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Endring i retningslinjer for markedsregulering av egg/melk og melkeprodukter

I Omsetningsrådets møte 22. juni 2020 ble forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder vedtatt. På grunnlag av den nye forskriften var ordningen spesialmarkeder fjernet fra nye retningslinjer for markedsregulering av egg/melk og melkeprodukter, som ble vedtatt i samme møte. Retningslinjene trådte i kraft 1. juli 2020, mens forskriften først trer i kraft 1. januar 2021. Bakgrunnen for at forskriften har senere ikrafttredelse er at det i forskriften er gitt at administreringen av ordningen tillegges Landbruksdirektoratet, noe som etter retningslinjene har vært tillagt markedsregulator. For å ha tid nok til forberedelse av denne endringen, fikk forskriften senere ikrafttredelse enn det resterende regelverket vedtatt av rådet 22. juni. Ordningen spesialmarkeder burde imidlertid fortsatt stå i retningslinjene frem til forskriften trer i kraft. At ordningen ikke gjør det i retningslinjene vedtatt 22. juni 2020, mener Landbruksdirektoratet beror på en inkurie. Direktoratet anbefaler derfor for Omsetningsrådet at bestemmelsene om spesialmarkeder som frem til 1. juli 2020 stod i retningslinjene, tilbakeføres i retningslinjene med uendret ordlyd med gyldighet fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020.

I retningslinjer for markedsregulering av egg foreslås følgende bestemmelse som nytt tredje ledd i punkt 2 Reguleringstiltak:

“Ved salg av eggprodukter til spesialmarkeder som for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, oljeboringsplattformer og Svalbard, godtgjøres differansen mellom varens engrospris og dens salgspris. Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Denne beregnede prisen blir fastsatt fire ganger årlig. Denne bestemmelsen gjelder fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020. Fra 1. januar 2021 er ordningen hjemlet i forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.”

I retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter foreslås følgende bestemmelse som punkt 3-5:

“3-5 Spesialmarkeder

Ved salg av norske egenproduserte melkeprodukter til spesialmarkeder som for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, oljeboringsplattformer og til Svalbard, ytes aktøren slik prisnedskrivning:

Det gis prisnedskrivning etter satser på følgende varegrupper:

- yoghurt (sats per kg solgt)
- smør (sats per kg solgt)
- ost (sats per kg solgt)
- smelteost (sats per kg solgt).

Prisnedskrivningssatsene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av differansen mellom markedsregulators listepreiser for de aktuelle varene ved salg til

dagligvaremarkedet innenlands og salgspriser markedsregulator benytter i spesialmarkedene.

Dekning gis på bakgrunn av revisorattesterte oppgaver over samlet solgt volum innenfor de ulike varegrupper.

Denne bestemmelsen gjelder fra og med 1. juli 2020 til og med 31. desember 2020. Fra 1. januar 2021 er ordningen hjemlet i forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.”

Bakgrunn for ordningen

I henhold til Forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder § 5-1 kan det gis prisnedskrivning for melkeprodukter etter satser per kg solgt mengde for naturell yoghurt, smør og hvitost ved salg til spesialmarkeder. I henhold til § 5-2 kan det gis prisnedskrivning for egg og eggprodukter etter satser per kg solgt mengde til spesialmarkeder.

Markedsregulator skal fremme forslag til satser i sin sektor. Satsene gjelder for kommende kalenderår, dvs. fra 1. januar til 31. desember 2021. Forslaget til satser for melkeprodukter skal ha grunnlag i differansen mellom markedsregulators listepriser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og salgspriser markedsregulator benytter i spesialmarkedene. Forslag til satser for egg og eggprodukter skal ha grunnlag i differansen mellom varens engrospris og dens salgspris. Frist for innsending av forslag etter første ledd er 1. juni året før det kalenderåret satsene skal gjelde for.

Omsetningsrådet fastsetter satsene forskuddsvis en gang per år.

Prognoser for 2021

Det forutsettes at de som søker om prisnedskrivning sender inn prognoser for kommende år innen 1. september. Siden ny ordning trer i kraft fra nyttår, praktiseres ikke dette kravet for 2021. Landbruksdirektoratet forutsetter imidlertid at omfanget av ordningen ikke øker vesentlig med ny forskrift, siden forutsetningen for fastsettelse av satser ikke endres vesentlig.

Omfanget av prisnedskrivning til melkeprodukter til spesialmarkeder i 2019

De totale kostnadene til prisnedskrivning i spesialmarkeder utgjorde 7 204 624 kroner i 2019. Det ble utbetalt prisnedskrivning på grunnlag av et salg på totalt 508 451 kg. Kvantaene fordelte seg slik:

Fordeling av prisnedskrivning på produkter i 2019, kg

Produktgruppe	Mengde (kg)
Yoghurt	282 392
Hvitost	226 059
Smør	-
Totalt	508 451

Sammenlignet med 2018 er total prisnedskrivning økt med om lag 0,3 mill. kroner. Salget totalt er redusert med i underkant av 50 000 kg, eller 9 prosent. Salget av både yoghurt og ost har økt sammenlignet med 2018, mens satsen for smør var 0 kr per kg i 2019. Informasjon om salg til spesialmarkeder i 2020 vil først foreligge våren 2021, etter at

oppgavene for 2020 er sendt inn.

Markedsregulators forslag til satser på melkeprodukter

I brev fra Tine datert 19. august kommer Tine med forslag til satser og begrunnelser for forslagene.

For hvitost viser Tine til at spesialmarkeder kan kjøpe sammenlignbar importert hvitost, f. eks. svensk Gouda til en betydelig lavere pris enn norsk pris. Tine mener derfor at en eventuell reduksjon av sats på hvitost vil kunne medføre volumreduksjon i salget til spesialmarkeder.

Markedssituasjonen for yoghurt vurderer Tine på tilsvarende måte som for hvitost. De anbefaler å opprettholde satsen på nåværende nivå, siden en reduksjon i satsen vil kunne medføre redusert salg av yoghurt til spesialmarkeder.

For smør foreslår Tine videreføre satsen fra 2019, som er satt til null. Tine mener konkurransekraften på smør er tilstrekkelig til å opprettholde salget til spesialmarkeder uten prisnedskrivning i 2021.

Omfanget av prisnedskrivning til egg til spesialmarkeder

Mengden egg som har gått til spesialmarkeder de siste fem årene har variert fra ca. 300 til nærmere 700 tonn per år. Prisnedskrivning til spesialmarkeder har aldri vært benyttet for eggprodukter, så mengden er bare hele egg. Den totale kostnaden for prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder har variert fra ca. 1,7 til 3,2 mill. kroner de siste fem årene. Kvantaene og kostnadene er fordelt slik per år:

Prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder fra 2015 til 2019

År	Mengde (kg)	Kostnad (mill. kr)
2015	657 427	3,06
2016	577 633	3,19
2017	559 775	2,53
2018	326 488	1,71
2019	662 773	1,65

Markedsregulators forslag til satser på egg og eggprodukter

I brev fra Nortura datert 23. juni kommer Nortura med forslag til satser.

Tidligere har satsen for egg til spesialmarkeder vært fastsatt av Nortura forskuddsvis minst hvert kvartal kun ut fra en beregnet prisdifferanse. I tidligere retningslinjer for markedsregulering av egg, § 2-3 Spesialmarkeder sto det følgende: "Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Denne beregnede prisen blir fastsatt fire ganger årlig." Satsen ble derfor beregnet både ved nye internasjonale priser og ved endringer i engrospris.

Norsk engrospris på egg endres ganske sjelden, men eggprisen endres relativt ofte og til dels mye i verdensmarkedet. Dermed har det vært hyppige (minst hvert kvartal) og ganske betydelige endringer av eggsatsen:

Prisnedskrivning spesialmarkeder, kr per kg egg

	2017	2018	2019	2020
1. kvartal	4,38	0	1,38	1,75
2. kvartal	4,42	0	2,06	0
3. kvartal	5,6	5,86	3,3	1,22
4. kvartal	3,57	4,53	3,11	

Formålet med ordningen er etter § 1; "Formålet med tiltaket etter denne forskriften er å øke omsetningen av melk og egg, og å bedre markedsbalansen ved tilbudsoverskudd." Nortura ser konkret at det for egg er et behov for at salgskanalen spesialmarkeder opprettholdes med samme mengde som i dag for å unngå at det blir et økt markedsoverskudd. Nortura mener derfor at det bør legges opp til at salg av egg til spesialmarkeder videreføres med om lag samme betingelser.

Etter ny forskrift skal satsen ses sammen med salgspris i stedet for tidligere verdensmarkedspris. Salgsprisen til dette markedet må imidlertid vurderes opp mot importpriser. Ved årlig, forskuddsfastsettelse av sats er det nødvendig å ta noe høyde for internasjonale prissvingninger som kan komme i perioden.

Prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder har ikke vært benyttet for eggprodukter. Nortura skriver at slik det er definert i markedsreguleringen er dette industriprodukter, som ikke selges til spesialmarkeder. Nortura mener det er riktig å videreføre praktiseringen. Markedsreguleringen bør i utgangspunktet omfatte hele eggproduksjonen slik den kommer fra produsenten, og ekstra stimulering til salg av enkelte skilleprodukter isolert vil kunne forstyrre balansen. For 2021 finner Nortura det ikke riktig å bruke midler på prisnedskrivning av eggprodukter mot spesialmarkeder.

Nortura foreslår at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2021 settes til:

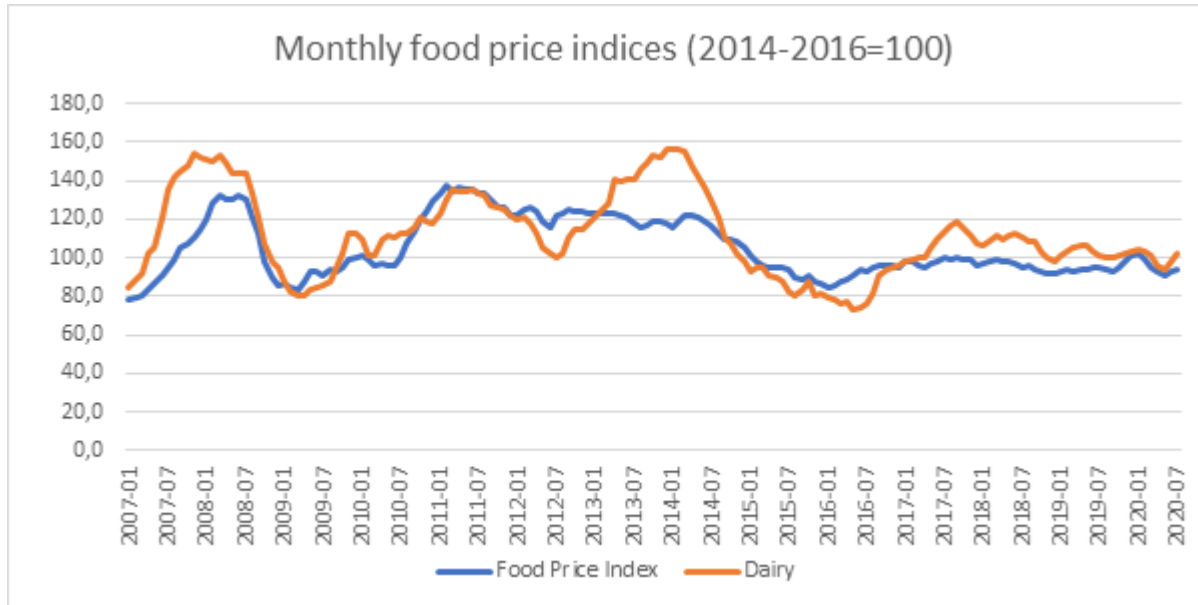
Egg	kr 3,00 per kg
Eggprodukter	kr 0,00 per kg

Landbruksdirektoratets vurdering*Vurdering av satser for melkeprodukter*

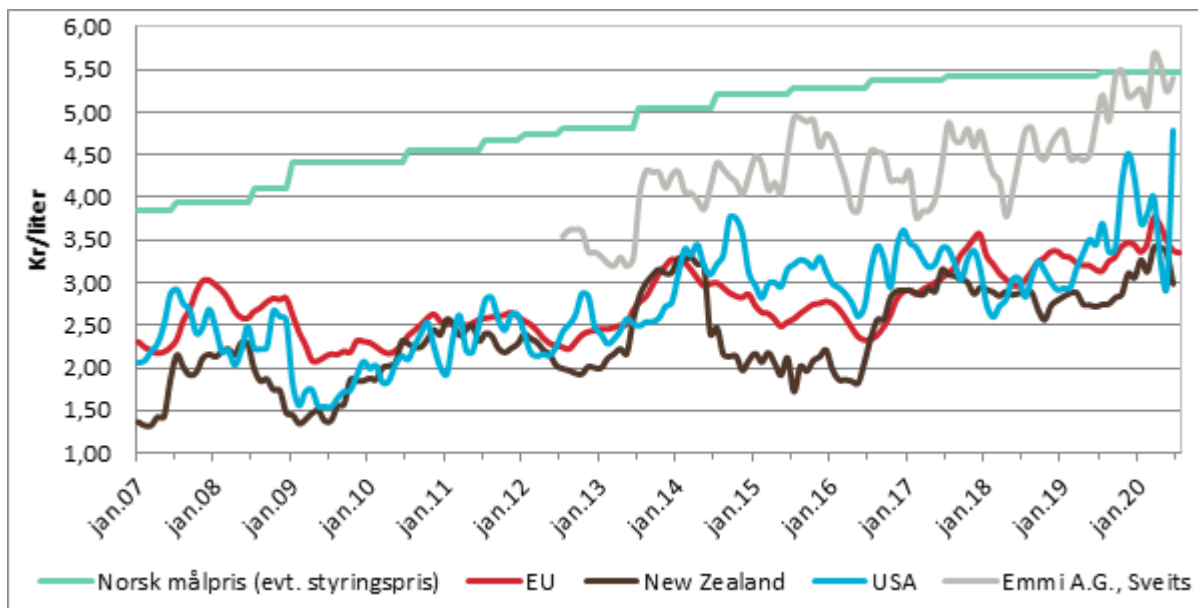
Omsetningsrådets arbeidsutvalg signaliserte i 2007 at satsene for prisnedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder ikke bør økes, men beholdes stabile eller reduseres. Satsene ble økt for både yoghurt, hvitost og smør i 2016, etter flere år med uendrede satser, mens satsene for 2017 og 2018 er uendret sammenlignet med 2016. I 2019 ble satsen for smør redusert til null, mens satsene for yoghurt og hvit ost er videreført på samme nivå. I 2020 ble satsene videreført på samme nivå som i 2019.

Verdensmarkedsprisene på meieriprodukter var historisk sett høye i 2007. I 2008 ble prisene betydelig redusert, og de holdt et svært lavt nivå i 2009. I perioden fra 2009 til 2014 steg prisene. I 2015 og 2016 ble prisene igjen redusert, mens de steg de siste månedene av 2016 og i 2017. I 2019 er prisene på om lag samme nivå som i 2018, mens den så langt i 2020 er redusert noe fra 2019. Figuren under viser FAOs månedlige prisindeks for matvarer og for meierivarer. Prisindeks for meierivarer er sammensatt med

bakgrunn i priser på forskjellige meieriprodukter som ost, smør, helmelkspulver og skummetmelkpulver. Indeksen nå er ikke høyere enn i 2007 og 2014, men den er på et noe lavere nivå enn i 2019.

Gjennomsnittsprisen på melk som produsenter får fra Fonterra i New Zealand er økt i første halvdel av 2020, sammenlignet med 2019, jf. figuren under. Vi ser den samme utviklingen i gjennomsnittsprisen på melk som produsenter får fra selskaper i EU.

Pris til produsent på melk i forskjellige land og norsk målpris frem til august 2020, kilde internasjonale priser: www.milkprices.nl

Landbruksdirektoratet har undersøkt Tines listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og sammenlignet med salgspriser markedsregulator benytter i spesialmarkeder. Siden konkurranseflaten for produkter til spesialmarkeder også er verdensmarkedets priser, har vi gjort en vurdering av hva spesialmarkedene kan kjøpe tilsvarende varer for på verdensmarkedet. Satser for prisnedskrivning må ikke være så høye at de gir rom for høyere kompensasjon på kg solgt vare enn prisforskjellen mellom norsk vare og tilsvarende cif importpris.

Vurdering av satser for enkeltprodukter

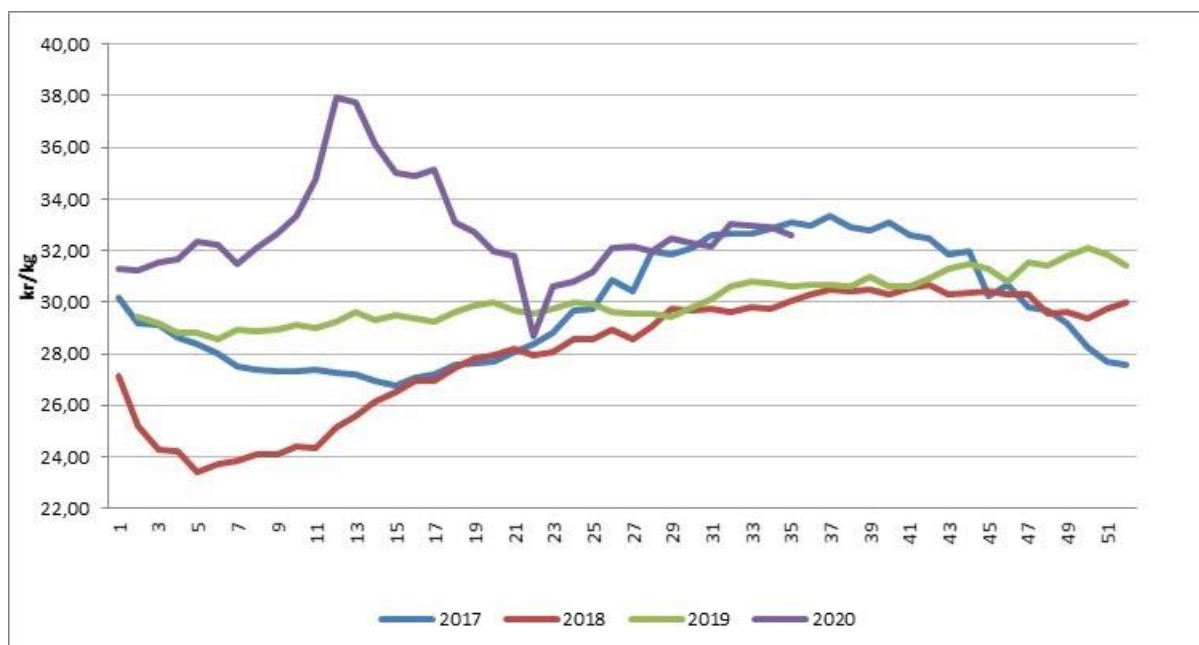
Ost

Satsen for hvitost har vært uendret på 25 kr per kg siden 2016. Tine foreslår å videreføre satsen på samme nivå også i 2021.

Prisene på gouda i Tyskland var frem til juni i år høyere enn i tilsvarende periode i 2019. Prisene på tysk gouda ble redusert i sommer, men har tatt seg opp i ettertid og ligger nå høyere enn i 2019.

Landbruksdirektoratet har fått dokumentasjon fra Tine som viser at prisforskjellen mellom norsk pris og verdensmarkedspris for tysk gouda er større enn 25,00 kr per kg, som er Tines forslag til sats for 2021. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Tines vurdering om at det er nødvendig å opprettholde satsen for ost på dette nivået sendes på høring.

Grafen under viser utviklingen i prisen på tysk Gouda foregående år og hittil i 2020.

Engrospris på gouda fra Tyskland, kilde: milchland.de

Naturell yoghurt

Satsen for yoghurt har vært uendret på 5,50 kr per kg siden 2016. Tine foreslår å videreføre satsen på samme nivå også i 2021. Satsen for de tidligere årene gjaldt imidlertid for yoghurt, mens ordningen fra og med 2021 kun gjelder for naturell yoghurt.

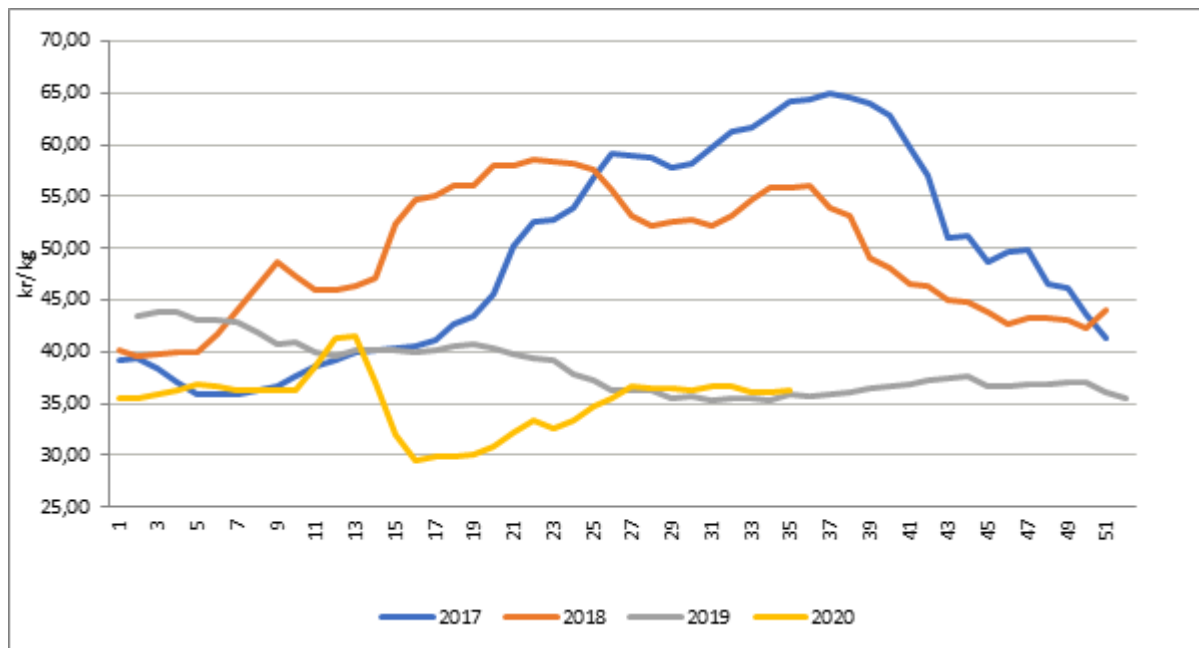
For yoghurt kan en ikke følge prisutviklingen på verdensmarkedet på samme måte som for skummetmelkpulver, ost og smør, siden pris på yoghurt ikke noteres på børs. Landbruksdirektoratet har derfor sett på gjennomsnittlig cif importpris ved import til Norge, og brukt denne som en referansepris på verdensmarkedets pris. Gjennomsnittlig cif importpris for import av naturell yoghurt på kapittel 4 i tolltariffen var på 24,33 kr per kg i 2019, mens den var på 22,33 kr per kg i 2018. De første sju månedene av 2020 var tilsvarende cif importpris på naturell yoghurt på 25,81 kr per kg.

Etter Landbruksdirektoratets vurdering er forskjellen mellom norsk pris og pris på verdensmarkedet større enn foreslått sats på 5,50 kr per kg. Landbruksdirektoratet mener derfor at satsen på naturell yoghurt kan anbefales i tråd med Tines forslag.

Smør

Tine foreslår at satsen videreføres i 2021. Satsen ble satt til null i 2019 og har deretter vært uforandret. Likevel selges det en stor del norsk smør til disse markedene, ifølge Tine. De skriver blant annet i sitt innspill at kvaliteten veies opp mot prisdifferansen. Men de påpeker likevel at en er i ferd med å nå en smertegrense med hensyn på pris.

Prisnivået internasjonalt på de priser Landbruksdirektoratet følger med på har variert fra 25 kr per kg til vel 45 kr per kg så langt i år. Prisene økte i løpet av våren frem til april, hvor de ble kraftig redusert. Videre utover våren økte prisene igjen og har den siste tiden vært om på lag 35 kroner per kg. Se figuren under.

Engrospris på smør i Tyskland. Kilde: Süddeutsche Butter- und Käsebörse, www.butterkaeseboerse.de

Landbruksdirektoratets vurderinger av prisforskjell mellom norsk pris og internasjonale priser tilsier at det kunne vært innført en sats på smør. Tine anbefaler likevel ikke dette, siden det selges en del norsk smør uten prisnedskrivning til disse markedene.

Landbruksdirektoratets viser i denne sammenheng til at en skal søke å gjennomføre markedsreguleringen til lavest mulig kostnad. På denne bakgrunn anbefaler vi at Tines forslag om uendret sats på smør sendes på høring.

Konklusjon melkeprodukter

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskrivning av melkeprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2021, i tråd med Tines forslag.

Tabellen under viser en oversikt over satsene i 2017, 2018, 2019, 2020 og foreslåtte satser for 2021.

Satser for prisnedskrivning ved salg av meieriprodukter til spesialmarkeder, kr/kg

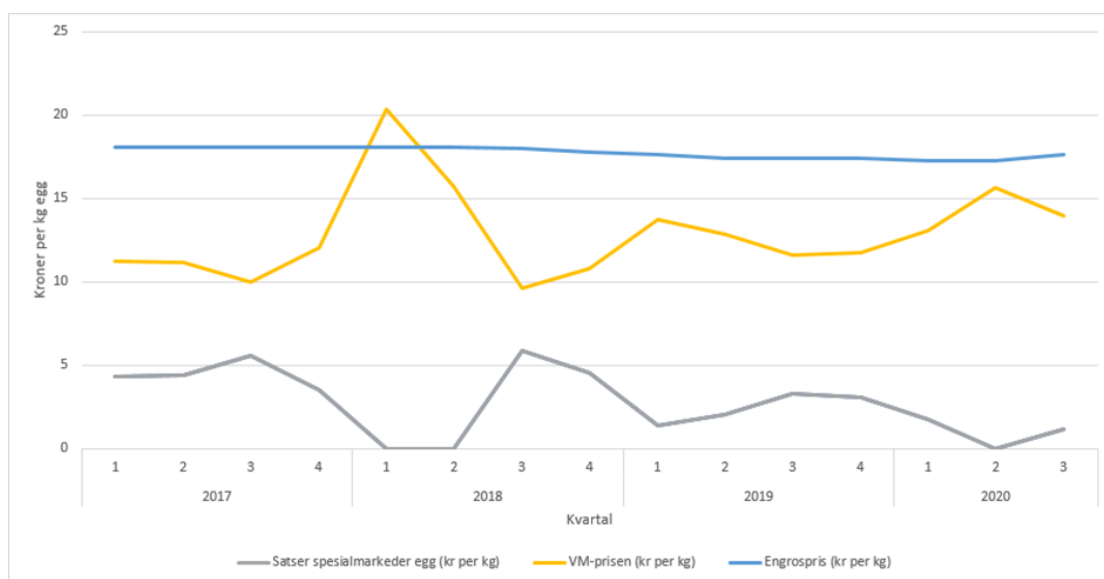
	2017	2018	2019	2020	2021
	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg
Yoghurt	5,50	5,50	5,50	5,50	
Naturell yoghurt					5,50
Hvitost	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
Smør	5,00	5,00	0,00	0,00	0,00

Vurdering av satser for egg

Ordningen for prisnedskrivning av egg og eggprodukter til spesialmarkeder har blitt brukt jevnlig i over to tiår i størrelsesorden fra 300 til 700 tonn egg per år. Med få regulerings tiltak bidrar tiltaket til å sikre en avsetningskanal for egg som bidrar til at det kan opprettholdes et tilbud om norske egg til konsum gjennom hele året.

Tidligere var det Nortura som fastsatte satsen for egg til spesialmarkeder forskuddsvis minst hvert kvartal. Dette ble gjort ut fra en beregnet prisdifferanse mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Etter den nye forskriften for spesialmarkeder skal satsene bestemmes en gang i året basert på forslag fra Nortura med frist 1. juni året før. Satsen skal nå ses sammen med salgsprisen. Nortura mener det er nødvendig å ta noe høyde for internasjonale prissvingninger som kan komme i perioden, når satsene settes sjelden så lang tid før den skal gjelde.

Det har vært stor variasjon i satsen på egg til spesialmarkeder de siste fire årene. Satsen har variert fra null til nærmere seks kroner per kg egg siden 2017, og i gjennomsnitt har satsen ligget på kr 2,75 per kg egg i denne perioden. Engrosprisen har vært svært stabil siden 2017, mens verdensmarkedsprisen har variert fra ca. ni til 20 kroner per kg.

Engrospris, verdensmarkedspris og sats spesialmarkeder egg 2017-2020

Siden satsene for spesialmarkeder settes så langt frem i tid, er det utfordrende å forutsi hva salgsprisen kommer til å bli og dermed hva som er en nødvendig prisnedskrivning for å

kunne få solgt i dette markedet. Gjennomsnittssatsen de siste 4 årene på kr 2,75 per kg egg og variasjonen i samme periode på 0 til 6 kroner per kg er en indikasjon på hvor satsen bør ligge neste år. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot Norturas forslag til sats på kr 3,00 per kg.

Prisnedskrivning av eggprodukter til spesialmarkeder har ikke vært benyttet tidligere. Nortura beskriver eggprodukter som et industriprodukt som er vanskelig anvendelig til markedene definerte som spesialmarkeder. Forslaget fra Nortura til sats på eggprodukter er satt til null. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot dette.

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskrivning av egg og eggprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2021, i tråd med Norturas forslag.

Saksnr.: 084/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften - Prioriteringsregler	Saksnr.: 19/63842-19

Beskrivelse

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk har vært på høring med frist for innspill 1. mars 2020. En oppsummering av høringsinnspillene ble lagt frem for Omsetningsrådet til orientering i møte 16. april 2020. Videre fastsatte Omsetningsrådet i møte 22. juni 2020 en rekke endringer i markedsreguleringsforskriften som ikke var berørt av Landbruks- og matdepartementets høring av forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). I møte i Omsetningsrådet 16. april 2020 forutsatte Omsetningsrådet, jf. Sak 038/20, at der det er berøringspunkter med rammeforskriften venter Omsetningsrådet med å vedta endringer i sitt regelverk til det er avklart hva Landbruks- og matdepartementet vedtar om disse temaene. Landbruks- og matdepartementet vedtok 3. september 2020 endringer i prioriteringsreglene i melkesektoren. Dette innebærer at Omsetningsrådet bør implementere prioriteringsreglene i markedsreguleringsforskriften for melkesektoren som vedtatt i rammeforskriften.

Landbruksdirektoratet innstiller på at Omsetningsrådet vedtar likelydende bestemmelser for prioriteringsregler i melkesektoren som rammeforskriftens bestemmelser, som Landbruks- og matdepartementet har fastsatt i Forskrift om endring i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer, 3. september 2020.

Hjemmel

Forskrift om endring i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer. Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 3. september 2020 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 14.

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet vedtar følgende endringsforskrift:

«Forskrift om endring av forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer

Fastsatt av Omsetningsrådet 25. september 2020 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 11 jf. forskrift 1. juli 2003 nr. 919 om

Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer.

I

I forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer gjøres det følgende endringer:

§ 4-3 andre ledd skal lyde:

I situasjoner hvor markedsregulator har for lite tilgjengelig melk, prioriteres anvendelser til flytende melkeprodukter, dernest anvendelse til ost og til slutt øvrige melkeprodukter. For aktører som anvender melkeråvare med lik prioritet avkortes leveransene forholdsmessig basert på mottatt kvantum til den aktuelle anvendelsen i de siste 12 måneder før underdekningen oppstod.

II

Endringene trer i kraft straks.»

Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften - Prioriteringsregler

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk har vært på høring med frist for innspill 1. mars 2020. En oppsummering av høringsinnspillene ble lagt frem for Omsetningsrådet til orientering i møte 16. april 2020. Videre fastsatte Omsetningsrådet i møte 22. juni 2020 en rekke endringer i markedsreguleringsforskriften som ikke var berørt av Landbruks- og matdepartementets høring av forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). I møte i Omsetningsrådet 16. april 2020 forutsatte Omsetningsrådet, jf. Sak 038/20, at der det er berøringspunkter med rammeforskriften venter Omsetningsrådet med å vedta endringer i sitt regelverk til det er avklart hva Landbruks- og matdepartementet vedtar om disse temaene. Landbruks- og matdepartementet vedtok 3. september 2020 endringer i prioriteringsreglene i melkesektoren. Dette innebærer at Omsetningsrådet må oppdatere prioriteringsreglene i markedsreguleringsforskriften for melkesektoren.

Omsetningsrådets høringsnotat

Omsetningsrådet sendte forslag til høring av blant annet prioriteringsregler i melkesektoren 29. november 2019. Omsetningsrådet foreslo i høringen følgende ordlyd for markedsreguleringsforskriften § 4-3, andre ledd:

«Prioritering av melk i situasjoner hvor markedsregulator har for lite tilgjengelig melk skjer etter følgende melkeanvendelse:

1. Anvendelse til flytende melkeprodukter
2. Anvendelse til ost
3. Anvendelse til andre produkter

Videre foretar markedsregulator i slike tilfeller en forholdsmessig avkorting av alle aktører som anvender melkeråvaren til produkter med lik prioritet. Avkorting skjer på basis av gjennomsnittlige leveranser av melk de siste 10 uker.»

I forslaget som ble sendt på høring foreslo Omsetningsrådet at avkorting skjer på basis av gjennomsnittlige historiske leveranser av melk de siste 10 uker. Det ble foreslått at bestemmelsene om prioriteringsreglene blir nytt andre ledd i markedsreguleringsforskriften § 4-3. Omsetningsrådet viste imidlertid til at endringene i denne bestemmelsen forutsetter at Landbruks- og matdepartementet foretar endringer i rammeforskriften § 4-4.

Etter Omsetningsrådets vurdering innebar forslaget en forenkling og tydeliggjøring av gjeldende regelverk, samtidig som intensjonen med gjeldende regelverk blir ivarettatt. Et underskudd av melk vil være en ulempe for både markedsregulator og meieriselskap som kjøper melk på forsyningsplikten, samt for forbruker. I utformingen av regelverket la Omsetningsrådet vekt på at regelverket skal bidra til å fordele ulempene likt mellom meieriselskapene relativt sett, samtidig som en søker å ivareta forbruker ved å prioritere ferske produkter først. Omsetningsrådet mente at et enkelt, tydelig og håndterbart prioriteringsregelverk sikrer at en unngår konkurransevridninger. Rådet forutsatte at endringene ville bidra til å redusere risikoen for konkurransevridning.

Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag støttet Omsetningsrådets høringsforslag.

Mondelez Europe Procurement Procurement – norsk filial støttet mye av argumentasjonen til Omsetningsrådet i denne saken, men presiserte likevel behovet firmaet har for å opprettholde tilstrekkelig produksjonsvolum av melk, slik at de foreslåtte prioriteringsreglene ikke trer inn og gjennom det reduserer/fjerner tilgang til en av deres viktigste råvarer som er tørrmelk 28 prosent. En svikt i leveranser vil kunne få store konsekvenser for firmaets virksomhet både på kort og lang sikt.

Scandza AS omtalte forholdet i høring om endringer i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer og viste til høringssvaret til Landbruks- og matdepartementet. Scandza mener det er avgjørende å ha slike prioriteringsregler og støtter departementets forslag om prioritering etter økonomisk verdi. Scandza mener i utgangspunktet at prioriteringene bør følge prisutjevningsordningen, med forbehold om at reglene kan forenkles til tre prioriteringer gitt den produksjonsfordelingen som per dato er mellom ulike aktører. Landbruksdirektoratet antar at Scandza med dette gir sin tilslutning til tre prioriteringer, selv om dette ikke innebærer prioritering etter de samme prisgruppene som i prisutjevningsordningen.

Tine støttet de foreslåtte prioriteringsreglene, men anbefalte at avkorting baserer seg på gjennomsnittlig mottak av melk siste år. Tine viser til følgende begrunnelse:

“TINE er den eneste aktøren som ikke bestiller melk til alle anvendelser. Til ost og tørrmelk tar TINE imot den melken som er tilgjengelig etter at ferske produkter og de andre aktørene har fått det de har bestilt. TINEs produksjon av ost og tørrmelk varierer mao betydelig over året, i takt med årstidsvariasjonene i melkeproduksjonen. Det får betydning for hvordan en underskuddssituasjon kan fastsettes og for fordelingen av melk i en underskuddssituasjon:

Fordi TINE ikke bestiller melk til alle anvendelser vil det ikke foreligge et etterspørselsoverskudd eller -underskudd. Å fastslå at man er i en underskuddssituasjon må således baseres på prognoser og hva som ligger på lager. - Det at TINE ikke bestiller melk til ost og tørrmelk betyr også at hvordan melken vil bli fordelt mellom aktørene i en underskuddssituasjon vil være påvirket av sesongen. Jfr. at TINEs tilgang til melk til ost og tørrmelk er mindre enn salget i perioden av året med lite melk og større enn salget i perioden av året med mye melk. Denne utfordringen løses ved å bruke hele år som beregningsgrunnlag. For alle vil perioder med driftsstans, for eksempel for vedlikehold, også være av betydning.”

Landbruks- og matdepartementets fastsettelse av endringer i rammeforskriften

Landbruks- og matdepartementet fastsatte 3. september 2020 endring i forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften) § 4 nr. 4 andre ledd. Endringen trådte i kraft straks.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

§ 4 nr. 4 annet ledd:

I situasjoner hvor markedsregulator har for lite tilgjengelig melk, prioriteres anvendelser til flytende melkeprodukter, dernest anvendelse til ost og til slutt øvrige melkeprodukter. For aktører som anvender melkeråvare med lik prioritet avkortes leveransene forholdsmessig basert på mottatt kvantum til den aktuelle anvendelsen i de siste 12 måneder før underdekningen oppsto.

Vi viser til brev fra Landbruks- og matdepartementet av 3. september 2020 hvor de skriver følgende om begrunnelsen for bestemmelsen:

«Underskudd av melk er en ulempe for markedsregulator, meieriselskap som kjøper melk under forsyningsplikten og forbrukerne. Ved underskuddssituasjoner er det avgjørende å ha reguleringer som sikrer en forutsigbar, forholdsmessig og rasjonell fordeling av melkemengden. Formålet med prioriteringsreglene er å fordele melken slik at markedet og forbrukerne blir minst mulig skadelidende i underskuddssituasjoner. Departementet ser at det i praksis vil være liten sannsynlighet for en underskuddssituasjon av et så stort omfang at det medfører behov for avkorting av bestillinger til andre anvendelser enn produksjon av tørrmelk.

Prioriteringsreglene må ta utgangspunkt i den økonomiske verdien av melkens anvendelse. Dagens regelverk viser til prioriteringsreglene i prisutjevningsordningen. Departementets vurdering var bl.a. at en komplisert prisutjevningsskematikk og en noe uklart kobling mellom markedsreguleringen og prisutjevningsordningen, ville kunne skape risiko for at regelverket ville være vanskelig å iverksette i en eventuell underskuddssituasjon. På denne bakgrunn foreslo departementet en forenklet prioriteringsregel i tråd med det Omsetningsrådet anbefalte etter sin gjennomgang.

På høringstidspunktet hadde prisutjevningsordningen for melk 12 grupper for hovedmelke-anvendelser og 6 grupper for biproduktanvendelser. Med virkning fra 1. juli 2020 ble pris-utjevningsordningen endret, slik at det nå står igjen fire grupper for hovedmelkeanvendelser. I henhold til § 4 i forskrift om prisutjevningsordningen for melk omfatter prisgruppe 4 nå flytende produkter, ferske oster, modnede oster, mysoster og geitemelksprodukter i industri-markedet, samt tørrmelk og kasein i både industri- og dagligvaremarkedet. Dersom det ikke gjøres endringer i prioriteringsreglene, vil man i en underskuddssituasjon dermed ikke kunne isolere behovet for avkorting til produksjon av tørrmelk ved å følge den nye matrisen i prisutjevningsordningen.

Endringen i prisutjevningsordningens prisgrupper gir etter departementets vurdering et ytterligere behov for å endre prioriteringsreglene i rammebestemmelsen. På bakgrunn av dette, og i tråd med målet om å forenkle og tydeliggjøre, har departementet dermed funnet det riktig å fastsette en ny prioriteringsregel i tråd med det forslaget som ble sendt på høring.

Høringsinstansene har i sine innspill gitt uttrykk for at den foreslåtte perioden på tre måneder for å fastsette avkorting av bestillinger under forsyningsplikten er for kort. Flere hørings-instanser påpeker at markedsregulators mottak av melk, og dermed produksjon av ost og melkepulver, vil variere gjennom året. Dette vil igjen kunne ha betydelige konsekvenser for avkorting dersom det kun legges til grunn tre måneder når en eventuell avkorting skal fastsettes. Departementet finner innspillene om å basere avkortingsregelen på siste års mottatt melkekvanter som godt begrunnet, og dermed egnet til å sikre bedre forutsigbarhet rundt praktiseringen av prioriteringsreglene.

Landbruks- og matdepartementet fastsetter på dette grunnlag en endring av annet ledd i

rammeforskriftens § 4 nr. 4 om prioritering av melk og avkorting av bestillinger under for-syningsplikten i underskuddssituasjoner. Med unntak av den nevnte forlengelsen av refe-ranseperioden for avkortingsvurderingen fra tre måneder til ett år, er bestemmelsen inn-holdsmessig lik den som ble sendt på høring. Det er foretatt en mindre presisering for å tydeliggjøre at avkorting av leveransen skal skje på grunnlag av mottatt kvantum til den aktuelle anvendelsen, og ikke basert på samlet kvantum mottatt melk i perioden. Det under-strekes også at selv om bestemmelsen ikke lenger henviser til prisutjevningsordningen, og dermed produktgruppene i denne ordningen, vil produktdefinisjonene i prisutjevningsforskriften være styrende for klassifiseringen av flytende melkeprodukter, ost og øvrige produkter.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Endringene i prioriteringsreglene i markedsreguleringsforskriften må være i samsvar med bestemmelsene i rammeforskriften, siden rammeforskriften gir rammer for Omsetningsrådets myndighet på de områder rammeforskriften gjelder.

Når det gjelder de materielle endringene fra høringen dreier det seg i første rekke om at departementet har tatt hensyn til høringsinnspill om å endre perioden for historisk kvantum fra 10 uker til ett år. Departementet skriver at de finner innspillene om å basere avkortingsregelen på siste års mottatt melkekvanrum som godt begrunnet, og dermed egnet til å sikre bedre forutsigbarhet rundt praktiseringen av prioriteringsreglene. Landbruksdirektoratet er enig i denne vurderingen.

Landbruksdirektoratet anbefaler derfor at markedsreguleringsforskriften får lik ordlyd som rammeforskriften med hensyn til prioriteringsreglene i melkesektoren. Dette innebærer at markedsreguleringsforskriftens § 4-3 andre ledd får følgende ordlyd:

I situasjoner hvor markedsregulator har for lite tilgjengelig melk, prioriteres anvendelser til flytende melkeprodukter, dernest anvendelse til ost og til slutt øvrige melkeprodukter. For aktører som anvender melkeråvare med lik prioritet avkortes leveransene forholdsmessig basert på mottatt kvantum til den aktuelle anvendelsen i de siste 12 måneder før underdekningen oppstod.

Saksnr.: 085/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Klageinstans for innsynsbegjæringer	Saksnr.: 20/49772-1

Beskrivelse

I forbindelse med behandlingen av sak 054/20 endringer i Omsetningsrådets regelverk foreslo rådets leder Bjørg Tørresdal å endre den foreslåtte § 7-3 i markedsreguleringsforskriften slik at det er Landbruks- og matdepartementet som er klageinstans for avslag på innsynsbegjæringer. Omsetningsrådet hadde i høringsnotatet foreslått å legge denne funksjonen til Omsetningsrådet.

Etter diskusjon foreslo leder å trekke ut § 7-3 i markedsreguleringsforskriften for ny vurdering i september. Dette ble enstemmig vedtatt.

Landbruksdirektoratet legger herved saken frem til ny behandling.

Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat anbefaler at Omsetningsrådet ikke vedtar en egen bestemmelse om klageinstans. Dette vil innebære at spørsmålet om klageinstans for klager på avslag på begjæringer om innsyn reguleres av offentligforskrifta § 11 første ledd. Landbruks- og matdepartementet vil dermed være klageinstans ved avslag på innsynsbegjæringer.

Hjemmel

Lov 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11, første ledd.

Lov 2006-05-19 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd § 32

Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 11 første ledd

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Den i høringsnotatet av 29.11.2019 foreslåtte § 7-3 i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, vedtas ikke.

Klageinstans for innsynsbegjæringer

Landbruksdirektoratets innstilling

I forbindelse med behandlingen av sak 054/20, endringer i Omsetningsrådets regelverk, foreslo rådets leder Bjørg Tørresdal å endre forslaget til § 7-3 i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften) til at det er Landbruks- og matdepartementet som er klageinstans når det gjelder avslag på innsynsbegjæringer etter offentlighetsloven. Omsetningsrådet hadde i høringsnotatet foreslått å legge denne funksjonen til Omsetningsrådet. Tørresdal viste til at klageinstans for innsynsbegjæringer vedtatt av uavhengige forvaltningsorganer er regulert i forskrift 2008-10-17 nr. 1119 til offentleglova (offentlegforskrifta) § 11 første ledd hvor det heter:

«Det organet som eit uavhengig forvaltningsorgan administrativt høyrer inn under, er klageinstans når det uavhengige organet har avslått eit krav om innsyn.»

Etter diskusjon foreslo leder å trekke ut § 7-3 i markedsreguleringsforskriften for ny vurdering i september. Dette ble enstemmig vedtatt.

Landbruksdirektoratet vurderer saken slik:

Den foreslåtte bestemmelsen i § 7-3 lød som følger.

«§ 7-3. Behandling av begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven

Landbruksdirektoratet avgjør begjæringer om innsyn etter offentlighetsloven, jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

Vedtaket fattet av Landbruksdirektoratet kan påklages til Omsetningsrådet.»

Forslaget til forskriftstekst var utarbeidet av direktoratet på grunnlag av rapport fra Arbeidsgruppe jus, som la til grunn at Omsetningsrådet skulle være klageinstans for innsynsbegjæringer. Resonnementet bygger på en tolkning av offentlighetsloven § 32 hvor det heter at:

«Avgjerder etter denne lova kan påklagast til det forvaltningsorganet som er nærmast overordna det forvaltningsorganet som har gjort vedtaket.»

Arbeidsgruppe jus mente at det fulgte av denne bestemmelse at Omsetningsrådet var rett klageinstans når rådet hadde delegert til Landbruksdirektoratet å avgjøre innsynsbegjæringer jf. omsetningsloven § 3, femte ledd hvor etter Omsetningsrådet kan delegere «myndigheit til å treffe vedtak i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.» Hverken Arbeidsgruppe jus eller Omsetningsrådets høringsnotat (forfattet av Landbruksdirektoratet) har drøftet hvilken betydning offentlegforskrifta § 11 første ledd, har for bestemmelse av klageinstans.

Omsetningsrådets forslag til bestemmelse om klageinstans har vært sendt på høring, og har fått støtte (eller ingen merknader) i høringsrunden av samtlige høringsinstanser med unntak av Scandza, som sier at de «ikke [kan] akseptere forslag til bestemmelser som gjør Omsetningsrådet til klageinstans for innsynsbegjæringer.» Scandza fremholder at «Denne myndigheten må ligge hos Landbruks- og matdepartementet.»

Det ble under Omsetningsrådets behandling av sak 054/20 påpekt at den bestemmelsen som Tørresdal foreslår, at Landbruks- og matdepartementet skulle være klageinstans, i praksis ville føre til at Omsetningsrådet ble satt på sidelinjen når det gjaldt innsynssakene. Sakene ville bli behandlet av Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat, og deretter, hvis påklaget, gå direkte til departementet uten at rådet involveres på noen måte. Det ble også innvendt at Tørresdals forslag ville gi departementet en myndighet over rådets saksbehandling som ikke var i samsvar med rådets myndighetsgrunnlag som «offentlig forvaltningsorgan med frittstående stilling». Det ble pekt på at Arbeidsgruppe jus hadde lagt stor vekt på denne uavhengigheten, og at dette var bakgrunnen for Arbeidsgruppens syn, som lå til grunn for høringsnotatet vedtatt av rådet. Det ble også påpekt at endringsforslaget ble fremsatt sent i prosessen, og etter at forslaget var sendt på høring og høringsfristen var utløpt uten at denne innvendingen var gjort gjeldende.

Landbruksdirektoratet har gjennomgått noen relevante rettskilder knyttet til spørsmålet. Hensikten med gjennomgangen er at rådet skal få et grunnlag å gjøre et vedtak om hvilket forvaltningsorgan som skal være klageorgan for innsynsbegjæringer.

Direktoratet gjentar ikke begrunnelsen for rådets forslag om å legge oppgaven til Omsetningsrådet. For denne begrunnelsen vises til fremstillingen i rapporten fra Arbeidsgruppe jus, se pkt 15, side 105 flg. (Rapporten ligger som lenke på Landbruksdirektoratets hjemmesider under Omsetningsrådet). Det kan også vises til Omsetningsrådets høringsnotat pkt. 13, side 83 flg.

Forskriften som Tørresdal viser til er vedtatt med hjemmel i offentlighetsloven § 32 første ledd andre punktum, hvor det heter at «Kongen kan gi forskrift om kva organ som skal være klageinstans for avgjerder tekne av statlege organ.»

Det har tidligere vært noe uklart om hvorvidt Omsetningsrådet kan anses som «statlig organ». Spørsmålet har vært gjenstand for en omfattende behandling av Arbeidsgruppe jus. Denne gjennomgangen har resultert i at Arbeidsgruppe jus har lagt til grunn at Omsetningsrådet er et offentlig forvaltningsorgan med særlig uavhengig stilling, og samtidig en del av staten som rettssubjekt. Det vises til Armegruppe jus sin rapport på side 60, hvor det heter at «Etter en samlet vurdering har Arbeidsgruppe jus kommet til at Omsetningsrådet ikke er et eget rettssubjekt, men at det er et forvaltningsorgan med frittstående stilling og en del av rettssubjektet staten». Denne vurderingen har fått sin tilslutning av rådet under behandlingen av rapporten. Det er dermed ikke tvilsomt at Omsetningsrådet er et «stateleg organ» i offentlighetsloven § 32 sin forstand.

Kongen har vedtatt en forskrift som gjelder slike organer i FOR-2008-10-17-1119, forskrift til offentleglova (offentlegforskrifta) § 11 første ledd hvor det heter: «Det organet som eit uavhengig forvaltningsorgan administrativt høyrer inn under, er klageinstans når det uavhengige organet har avslått eit krav om innsyn.»

Ifølge litteraturen (Se Kristian Brandt m.fl. «Offentleglova» (2018), side 444), siktes det her til «organer som faller utenfor den vanlige forvaltningsstrukturen.» Brandt m.fl. viser til den kongelige resolusjonen som ligger til grunn for forskriften, hvor nevnes eksempler på slike organer, statlige tilsyn, og ombud som barneombudet, Likestillings og diskriminerings-ombudet og dessuten Datatilsynet.

Lovavdelingen har hatt én sak som gjelder rett klageinstans etter bestemmelsen, (JDLOV-2012-2331). I uttalelsen er det lag til grunn at offentlighetsforskriften § 11 innebærer at Datatilsynets avgjørelser skal gå til administrativt overordnet organ (dvs. departementet), selv om personalopplysningsloven § 42 og § 43 fastsatte generelt at avgjørelser fra tilsynet kunne påklages til personvernemnda. Lovavdelingen la med andre ord til grunn at

bestemmelsen i offentleglova § 32 første ledd går foran mer generelle regler om klageorgan som fremkommer av ulike andre lover enn offentlighetsloven. Det samme synet er lagt til grunn av Sivilombudsmannen (SOM-2010-632). Uttalelsen gjaldt hvem som var rett klageinstans for universiteter og høyskoler etter offentlighetsloven. Ombudsmannen kom til at den generelle bestemmelsen i universitets og høyskoleloven om klagenemder ikke gikk foran bestemmelsen i offentlighetsloven § 32, slik at departementet er klageinstans slik dette var regulert i forskriften.

Det kan ut ifra disse kildene sluttet at regelen om at det overordnede departementet skal være klageinstans for uavhengige organer står sterkt, også i tilfeller der det er opprettet et eget klageorgan som skal behandle klager som førsteinstansen har avslått.

Den ovennevnte praksis behandler ikke den innvendingen som er fremsatt av rådet, at Landbruks- og matdepartementet som klageinstans i praksis ville føre til at Omsetningsrådet blir satt på sidelinjen når det gjaldt innsynssakene. Sakene vil bli behandlet av Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat, og deretter, hvis påklaget, gå direkte til departementet uten at rådet involveres på noen måte. I litteraturen er denne problemstillingen behandlet knyttet til offentlighetsloven av 1970. Arvid Frihagen skriver i «Offentlighetsloven» (1994) side 270 flg.

«Avslag på krav om dokumentinnsyn skal etter § 9. 3. ledd påklages til det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Hvilket organ som er klageorgan, vil i mange tilfelle volde tvil. Dette reiser imidlertid ikke noe problem for klageren fordi han skal adressere klagen til det organ som har truffet beslutningen om å avslå begjæringen om innsyn.

Det vil normalt være klagerett ved avslag på innsyn etter offentlighetsloven § 9 også der beslutningen er truffet av et organ som er mer eller mindre «uavhengig» og ikke undergitt instruksjonsmyndighet eller overprøving av klage ellers. Klageinstansen vil i mangel på andre holdepunkter i så fall være det departement som organet administrativt hører under.»

Han viser til en uttalelse fra Lovavdelingen til støtte for dette synspunkt (Lovavdelingens brev av 25.05.1992). Uttalelsen gjelder hvorvidt det skal være klageadgang til Barne- og familiedepartementet på Barneombudets avslag på innsynsbegjæringer. Til tross for at ombudet ifølge Stortingets instruks skulle ha en selvstendig og uavhengig stilling i relasjon til departementet, kom Lovavdelingen til at klager på innsynsbegjæringer skulle behandles av Barne- og familiedepartementet «i egenskap av nærmeste overordnede organ i administrative spørsmål.»

Når det gjelder avslag fra kollegiale organer, og saksbehandlingen av slike klager spesielt, sier Arvid Frihagen på side 272:

«Ved avslag på adgang til dokumentinnsyn truffet av tjenstemannsadministrasjon eller sekretariat til kollegiale organer, er klageinstansen ikke vedkommende styre eller råd, men det organ som er nærmest overordnet dette. Slike kollegiale organer og deres administrative sekretariat og tjenstemannsstab må således regelmessig ses som deler av ett og samme organ i forhold til klagereglene. Den som får avslag på anmodningen om dokumentinnsyn, vil heller ikke ellers ha krav på å få organets avslag vurdert på ny av organets sjef eller styre.»

Det kan også reises spørsmål om det med Omsetningsrådet som klageinstans i praktisk vil være vanskelig å oppfylle offentlighetslovens krav til rask og effektiv behandling av klager på innsynskrav. Tatt i betraktning at Omsetningsrådet har møter med én måned, i noen

tilfeller med to måneders mellomrom. Denne problemstillingen er ikke vurdert av Arbeidsgruppe jus.

Offentlighetsloven legger stor vekt på hurtighet i behandlingen av innsynskrav, dette inkluderer klageprosessen. Det heter i offentlighetsloven § 32 andre og tredje ledd:

«Dersom den som har kravd innsyn, ikkje har fått svar innan fem arbeidsdagar etter at organet mottok kravet, skal dette reknast som eit avslag som kan påklagast etter første ledd. (...)

Klaga skal førebuast og avgjerast utan ugrunna opphald. (...)»

Spørsmålet om klagebehandlingstid har ofte vært gjenstand for uttalelser fra Sivilombudsmannen. Sivilombudsmannen opererer med et strengt krav til saksbehandlingstid i klagesakene. Han har uttalt at «... en saksbehandlingstid på mellom to og tre uker etter mottakelse vanskelig [kan] aksepteres» (SOMB-2008-7). Dette gjaldt en relativt komplisert sak. Ombudsmannen har eller i flere saker lagt til grunn at det ikke er akseptabelt med en saksbehandling av klagesaken på mere enn to uker, se (SOM-2015-949, SOM-2016-721, SOM- 2016-482, og SOM-2015-2673).

Det kan ut ifra de krav som stilles til hurtighet i behandlingen av innsynskrav, og særlig kravene til klagebehandling, legges til grunn at en regulering som gjør Omsetningsrådet til klageinstans vil kreve at Omsetningsrådet møter oftere, minimum hver 14. dag.

Det kan etter Landbruksdirektoratets syn oppsummeres at offentlighetsloven med forskrifter i dag regulerer hvem som er klageinstans for innsynsbegjæringer i dokumenter i Omsetningsrådets saksbehandling, og at det må antas at dette er Landbruks- og matdepartementet. Det må også legges til grunn at det i praktisk vil være vanskelig å oppfylle offentlighetslovens krav til rask og effektiv behandling av klager på innsynskrav med Omsetningsrådet som klageinstans.

Slik direktoratet ser det er det dermed ikke nødvendig å regulere behandling av innsynsbegjæringer, herunder klageinstans særskilt i markedsreguleringsforskriften. Det legges til grunn at spørsmålet er regulert i offentlighetslovforskriften § 11 første ledd slik det ovenfor er redegjort for.

Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat vil være tilbakeholdende med å konkludere om hvorvidt Omsetningsrådet bør vedta den foreslåtte markedsreguleringsforskriften § 7-3 som legger klageinstansen til Omsetningsrådet. Det vises til at spørsmålet er blitt behandlet i Arbeidsgruppe jus som har kommet med en enstemmig anbefaling, og at Omsetningsrådet opprinnelig enstemmig har vedtatt å foreslå den ordningen som arbeidsgruppen har anbefalt. Det legges imidlertid til grunn at det forventes at Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat gir en anbefaling knyttet til innstillingen.

Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat anbefaler at Omsetningsrådet ikke vedtar en egen bestemmelse om klageinstans. Dette vil innebære at spørsmålet om klageinstans for klager på avslag på begjæringer om innsyn reguleres av offentligforskrifta § 11 første ledd. Landbruks- og matdepartementet vil dermed være klageinstans ved avslag på innsynsbegjæringer.

Saksnr.: 086/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Rådsinstruks	Saksnr.: 20/32039-4

Beskrivelse

Omsetningsrådet fattet i rådets møte 16.04. 2020 følgende vedtak i sak 14/20:

«2. Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet utarbeide en rådsinstruks, hvor det i tillegg til generelle saksbehandlingsregler tas inn bestemmelser om hvordan rådet skal forholde seg til saker om inhabilitet, taushetsplikt og konkurransesensitiv informasjon.»

Landbruksdirektoratet fremla første utkast til rådsinstruks i møte 20.05.2020 og fikk rådets kommentarer til dette.

Landbruksdirektoratet la frem andre utkast i møte 22.06.2020

Landbruksdirektoratet legger herved frem tredje utkast med sikte på å vedta dette.

Instruksen vil dermed gjelde umiddelbart etter at protokollen er vedtatt.

Hjemmel

Forskrift 2008-10-22 nr 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til rådsinstruks som foreslås vedtatt på møtet.
Forslag til rådsinstruks med spor endring etter forrige møte.
Notat fra Harald Evensen av 26.03.2020
Taushetserklæring for ansatte i Landbruksdirektoratet

Forslag til vedtak

Rådsinstruks for Omsetningsrådet vedtas.

Møtebehandling

Etter diskusjon ble det fremmet forslag om å utsette saken for ekstern vurdering før endelig vedtak av rådsinstruks.

Utsettelse av saken ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes.

Rådsinstruks

Omsetningsrådet fattet i rådets møte 16.04.2020 følgende vedtak i sak 14/20:

«2. Omsetningsrådet ber Landbruksdirektoratet utarbeide en rådsinstruks, hvor det i tillegg til generelle saksbehandlingsregler tas inn bestemmelser om hvordan rådet skal forholde seg til saker om inhabilitet, taushetsplikt og konkurransesensitiv informasjon.»

Landbruksdirektoratet fremla første utkast til rådsinstruks i møte 20.05.2020 og fikk rådets kommentarer til dette.

Landbruksdirektoratet la frem andre utkast i møte 22.06.2020.

I forbindelse med behandlingen av saken 14/20 22.06.2020 så rådet behov for en avklaring av funksjonen til Omsetningsrådets sekretariat. Siden dette er et generelt spørsmål, har direktoratet valgt å fremme en egen sak om dette, se denne.

Landbruksdirektoratet legger herved frem tredje utkast med sikte på å vedta dette. I utkastet er det tatt hensyn til innspill fra rådet og også skriftlige kommentarer fra Thea S. Skaug. Skaugs kommentarer er oversendt rådet i egen e-post. Landbruksdirektoratets kommentarer til instruksen er gitt med spor endring i vedlegget «Forslag til rådsinstruks med spor endring etter forrige møtes kommentarer».

Landbruksdirektoratet legger nå frem saken for rådet til vedtak.

Saksnr.: 087/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Forholdet mellom Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet som sekretariat	Saksnr.: 20/49771-1

Beskrivelse

I forbindelse med behandlingen av sak 64/20 om rådsinstruksen så rådet behov for en avklaring av funksjonen til Omsetningsrådets sekretariat. Siden dette er et generelt spørsmål, har rådets leder, sammen med sekretariatet, valgt å fremme en egen sak om dette.

Landbruksdirektoratet har gjennomgått dokumentene som lå til grunn for etableringen av Landbruksdirektoratets sekretariatsfunksjon, og mener det er grunn til å trekke følgende konklusjon.

Det kan legges til grunn at organiseringen av rådets sekretariatsfunksjon er en statlig oppgave som ligger til Landbruks- og matdepartementet. Dette gjelder også finansieringen av sekretariatsfunksjonen. Direktoratets leder er øverste ansvarlige for den daglige organiseringen av sekretariatet.

Rådet har faglig styringsrett når Landbruksdirektoratet utfører oppgaver for rådet.

Saksfremlegget inneholder en utdyping av hvordan Landbruksdirektoratet er organisert og arbeider mht. leveranser av oppgaver som er underlagt Omsetningsrådet.

Hjemmel

Lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 3 og 4.

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Møtebehandling

Etter diskusjon fremmet Lars Petter Bartnes følgende endring i vedtak:

«Omsetningsrådet tar saken til orientering, hensyntatt innspill og diskusjonen i møtet.»

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering, hensyntatt innspill og diskusjonen i møtet.

Forholdet mellom Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet som sekretariat

Landbruksdirektoratets innstilling

Forholdet mellom Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet har mange likhetstrekk med forholdet mellom styret i en virksomhet og administrasjonen (prinsipper om virksomhetsstyring), men skiller seg likevel fra denne modellen på vesentlige punkter. Dette gjelder særlig rådets myndighet og ansvar for organiseringen og finansieringen av sekretariatsfunksjonen, som ligger til departementet og som er spesielt regulert i omsetningsloven.

Omsetningsloven § 3 femte ledd lyder:

«Oppgåvene med å førebu sakene for rådet, følge opp vedtaka og krevje inn og administrere avgiftsmidlane vert lagt til det organet som departementet fastset.»

Det fremgår at Landbruks- og matdepartementet bestemmer hvilket organ som skal være sekretariat for Omsetningsrådet. Departementet har lagt denne oppgaven til Landbruksdirektoratet.

Når det gjelder kostnadene til å drifte organets oppgaver for Omsetningsrådet, er dette regulert i § 4 andre ledd, hvor det heter:

«Utgiftene som staten har i samband med (...) dei oppgåvene som nemnde i § 3 siste ledd, skal greidast ut av dei avgiftene som vert pålagde med heimel i denne lova. Departementet kan fastsetja korleis utgiftene skal bytast på dei ymse avgiftene.»

Omsetningsloven § 3 femte ledd og § 4 andre ledd ble vedtatt av Stortinget 21.01.2000 nr 7. Det heter i Ot.prp. nr. 12 (1999-2000) på s. 10:

«Samordningen vil innebære at Omsetningsrådet opphører som egen virksomhet, og at sekretariatsfunksjonen blir en statlig oppgave (jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 6 (1998-99), s. 30-31). (...)

Ettersom Omsetningsrådet opphører som egen virksomhet og tilskuddsforvaltningen kan delegeres på vanlig måte til en underliggende statlig virksomhet, vil det ikke lenger være behov for en særskilt hjemmel for å kunne pålegge Omsetningsrådet å forvalte tilskuddsordninger og andre tiltak som fastsettes i jordbruksavtalen. Departementet foreslår derfor at omsetningsloven § 17 oppheves.

Omsetningsrådet har i lang tid hatt eget sekretariat og dekket kostnadene over omsetningsavgiften, mens utgiftene som har påløpt i forbindelse med forvaltningen av de statlige tilskuddsordningene er dekket ved belastning av ordningene. Statens ansvar for sekretariatsfunksjonen bør derfor fastsettes i loven, samtidig som det fastsettes at staten kan kreve refusjon i omsetningsavgiftsmidlene for utgiftene i forbindelse med arbeidet.»

Av loven og forarbeidene er det klart at Omsetningsrådets sekretariat er underlagt statens organisatoriske myndighet (jf. uttrykket «statlig oppgave»). Dette betyr at rådet ikke kan instruere sekretariatet når det gjelder hvordan sekretariatsfunksjonen skal organiseres. Landbruks- og matdepartementet er ansvarlig for å utpeke hvem som skal være sekretariat. Organiseringen av sekretariatet er Landbruksdirektoratets ansvar.

Som det kommer frem av § 4 sitert ovenfor, og forarbeidene til loven, gjelder dette også

finansieringen av sekretariatsfunksjonen. Som det heter på side 14 i proposisjonen:

«I samsvar med forslaget til § 3 nytt siste ledd følger det at også administrasjonskostnadene knyttet til forvaltningen av overproduksjonsavgiften etter § 5a og utjevningsavgiften etter § 6 skal « greidast ut» av disse avgiftene, dvs. dekkes gjennom innbetalte avgiftsmidler.

Det understrekes avslutningsvis at administrasjonskostnader knyttet til de ordningene som er hjemlet i loven skal dekkes ved innbetalte avgifter – uten hensyn til hva som måtte følge av § 11 første og annet ledd.»

Administrasjonskostnader som skal dekkes omfatter alle kostnader sekretariatet har, dette gjelder alle kostnader som skal til for å gjennomføre de oppgavene som er hjemlet i loven, f.eks. kvoteordningen for ku- og geitmelk og administrasjonen av denne, jf. omsetningsloven § 5a. Dette gjelder selv om oppgaven regnes som en statlig oppgave. Det heter i forarbeidene på side 14:

«Ordlyden er imidlertid ikke til hinder for å videreføre gjeldende rett der administrasjonen av overproduksjonsavgiften etter § 5a og utjevningsavgiften etter § 6 betraktes som rene statlige forvaltningsoppgaver. Som nevnt ovenfor under kap. 5.1.1 forvaltes disse ordningene i dag av Omsetningsrådets sekretariat på vegne av Landbruksdepartementet. Departementet tar sikte på å delegere administrasjonen av disse ordningene til det nye forvaltningsorganet.»

Omorganiseringen av sekretariatsfunksjonen er omhandlet i rapporten, «Etatsstyring, kommunikasjon og styringsdialog, Landbruksdepartementet, Statens Landbruksforvaltning og forholdet til Fylkesmannen, Arbeidsgrupperapport av 5. mai 2000.», på side 23 står det:

«SLF vil fra 1. juli overta ansvaret for sekretariatsfunksjonen til OR. Dette innebærer at det er leder av SLF som formelt står som ansvarlig i forhold til det arbeid SLF gjør for OR. Det betyr også at styringssignaler OR ønsker å formidle mot sekretariatet formelt skal gå gjennom leder av SLF.»

I praksis innebærer dette at Landbruks- og matdepartementet er suverent når det gjelder hvordan sekretariatsfunksjonen skal organiseres. Departementet har delegert denne oppgaven til Landbruksdirektoratet med direktoratets leder som øverste ansvarlige for den daglige organiseringen av sekretariatet. Direktoratets leder bestemmer f.eks. hvem i direktoratet som skal forberede saker for rådet og hvem som skal delta fra direktoratet i møter i Omsetningsrådet.

Direktoratets leder må påpeke dette forhold dersom rådet skulle ønske å utarbeide instruksjer, eller ta avgjørelser som bryter med dette prinsipp.

Departementet er også suverent når det gjelder finansieringen av sekretariatsfunksjonen. Departementet bestemmer hvor store midler som skal bevilges til dette formålet. Midlene skal hentes fra omsetningsavgiften. Dette innebærer at hverken budsjettet eller regnskapet til sekretariatet skal godkjennes av Omsetningsrådet. Dette er et lovfestet unntak fra omsetningsloven § 11, første ledd, som sier at bruken av omsetningsavgiften bestemmes av rådet, («... uten hensyn til hva som måtte følge av § 11 første og annet ledd»). Dersom rådet skulle ønske å diskutere finansieringen av sekretariatet må direktoratets leder be rådet ta kontakt med Landbruks- og matdepartementet.

Da sekretariatsfunksjonen til Omsetningsrådet ble gjort til en statlig oppgave, var man klar

over at forholdet mellom rådet, (med sin noe uavhengige stilling overfor departementet), kunne være utfordrende. For å forebygge uklarhet, og dempe et mulig konfliktpotensial, så lovgiver derfor grunn til å fastsette den nye ordningen i lovs form («*Statens ansvar for sekretariatsfunksjonen bør derfor fastsettes i loven, ...*»). Dette innebærer at dersom Omsetningsrådet skulle treffe vedtak, eller gi instruksjoner om organisering og finansiering som kom i strid med disse lovbestemmelser, vil slike vedtak være ugyldige, og ikke kunne legges til grunn av berørte parter, f.eks. Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet.

Rådet har derimot faglig styringsrett når Landbruksdirektoratet som sekretariat utfører oppgaver for rådet. Det heter i de ovennevnte forarbeider (Ot prp 12, side 11) at rådet, på de områdene som rådet har myndighet har «... *faglig styringsrett overfor institusjonen, og institusjonen vil måtte opptre med tilstrekkelig faglig uavhengighet i forhold til departementet.*» Direktoratet som sekretariat for rådet forbereder saker for Omsetningsrådet, og legge fram forslag til vedtak i hver enkelt sak. Når vedtak er fattet, er det direktoratets oppgave å følge disse opp, (se under). Landbruks- og matdepartementet kan omgjøre vedtak fattet av Omsetningsrådet i henhold til omsetningslovens § 11 4. ledd.

Landbruksdirektorat som sekretariat

Landbruksdirektoratet har sekretariatsansvar for en rekke styrever, råd og utvalg, til sammen 12 i 2019. I tillegg til Omsetningsrådet, nevnes bl.a. Reindrifststyret, Reindrifstens utviklingsfond, Markedsutvalget for reinkjøtt, Utviklingsfondet for skogbruket, Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA) m.fl.

Direktoratet fører regnskap for fire statlige fond, i tillegg til hovedregnskapet. Direktoratet fører også separate regnskap for Prisutjevningsordningen for melk, Sentralt inntrukne rentemidler fra Skogfondordningen og Omsetningsrådet inkludert kvoteordningen for melk, som disponerer ikke statlige midler og som revideres av private revisjonsfirmaer.

Organiseringen av sekretariatsoppgavene for de enkelte styrever, råd og utvalg er tilpasset oppdraget og behovet, men gjennomgående har disse i utgangspunktet tilgang til ressurser og kompetanse i hele direktoratet, som ved inngangen til året utgjorde 207 ansatte og 200 årsverk.

I det etterfølgende beskrives arbeidet direktoratet gjør for Omsetningsrådet.

Hovedoppgavene er etter loven følgende:

- Forberede sakene for rådet
- Følge opp vedtakene rådet fatter
- Kreve inn og administrere avgiftsmidlene
- Avlegge årsregnskap og -melding

Organiseringen av dette arbeidet er administrerende direktørs ansvar.

Forberede sakene for rådet og følge opp vedtak som rådet fatter

Oppgaven med å forberede og følge opp sakene for rådet har siden 2009 vært lagt til Avdeling handel og industri og i hovedsak to seksjoner. I denne avdelingen forvaltes ordninger rettet mot næringsmiddelindustri og importører, som f.eks.

prisutjevningsordningen for melk og forvaltningen av tollvernet. Markedsregulatorne, som ansvarlig for markedsbalansen og prisuttak har jevnlig kontakt med alle fire seksjoner avhengig av oppgaver som skal løses. Området som forvaltes krever også jevnlig møter med andre markedsaktører/bedrifter og/eller deres interesseorganisasjoner. Anmodning om tollnedsettelse eller vurdering av behov for markedsbalansering er eksempler på slike prosesser. I forvaltningen av importvernet er det behov for hyppig kontakt med Tolletaten, og kompetanse og kapasitet til å behandle saker er av stor betydning for landbruksbasert næringsliv.. På handelområdet er det bygd opp betydelig spesialisert kompetanse. Omsetningsrådet har direkte tilgang til denne kompetansen. Arbeidet mot rådet, som ofte betegnes som «OR-sekretariatet», er organisert med en leder og utvalgte personer som har oppgaver innenfor en eller flere saksområder. Alle som inngår i sekretariatet har også andre oppgaver for direktoratet, hvilket sikrer både effektiv ressursutnyttelse, en betydelig bredde i kompetanse og en sikkerhet for leveranser som avlaster sårbarhet og risiko. Ut over de som til enhver tid har oppgaver direkte mot rådet, og som rådet treffer i møtene, trekker direktoratet på andre og ev. flere ressurser avhengig av sak og behov som måtte oppstå. Det mest nærliggende eksemplet er gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk, som Landbruks- og matdepartementet bestilte i september 2017 som en oppfølging av Stortingets behandling. Oppgaven medførte et betydelig økt ressursbehov, som direktoratet har løst gjennom omrokking av interne ressurser både i avdelingen, innleide ressurser fra en annen avdeling og fra eksterne.

Utkjøpsordningen for svin er et annet eksempel, hvor direktoratet satt inn ekstra ressurser fra flere avdelinger og leverte et forslag til en utkjøpsordning på kort tid. Tørkesommeren 2018 mobiliserte direktoratet ressurser å forberede, gjennomføre og følge opp et møte 25. juli for avbøtende tiltak underlagt rådets ansvarsområde, se rapport 3/2020 fra Landbruksdirektoratet. De siste ukene har direktoratet anvendt betydelige ressurser på løsninger i forbindelse med mulig underdekning av melk og allokert ressurser til dette arbeidet. Utkjøpsordningen for melkekvoter er også en ekstraordinær oppgave for direktoratet knyttet til Omsetningsrådet, ut over arbeidet som gjøres i Seksjon produksjonsregulering. Disse eksemplene nevnes for å synliggjøre at det både er flere enn de personene rådet møter, at det er betydelig varierende arbeidsbelastning knyttet til oppgaven direktoratet gjør for rådet og at direktoratet prioriterer og tilpasser ressursbruken etter forespørsler fra markedsregulator/Omsetningsrådet.

Per i dag er det 11 medarbeidere som rådet møter jevnlig og som har faste saksområder knyttet til forberedelse av saker, fordelt som følger:

Sekretariatsleder	Nina Strømnes Rodem
Juridisk	Hans Peder Hvide Bang
Budsjett, regnskap, adm. og pels	Jannicke Jensen Myhre
Melk, stedfortreder sekr.leder	Elsebeth Hoel, Lise Wirstad Dynna, Mari Holteberg Vold
Kjøtt og møter	Ellen Karin Solevåg, Mari Vengnes
Egg, fjørfekjøtt og møter	Ida Louise Bjonness
Korn	Hege Heiberg

Frukt, grønt og poteter

Kari Helen Telfer

I prinsipielle saker involveres også dir. Marit Jerven og ev. adm.dir. Jørn Rolfsen.

De samme saksbehandlerne har også ansvar for å følge opp at saker som rådet vedtar blir fulgt opp. I dette ligger det også et kontrollarbeid, som ved behov støttes med assistanse fra Seksjon eksternkontroll. Direktoratet benytter også jurister fra andre seksjoner og avdelinger ved behov, noe som skjer regelmessig.

Til oppgaven med å forberede og følge opp saker for rådet tilligger også administrative oppgaver som regnskap, IKT, kommunikasjon, og administrative tjenester.

Kreve inn og administrere avgiftsmidlene

Oppgaven med å kreve inn avgiftsmidlene er fordelt mellom Avdeling landbruksproduksjon (ALP) og Avdeling handel og industri (AHA). Sistnevnte har ansvar for omsetningsavgiften på korn og de øvrige avgiftene kreves inn av ALP. I hovedsak kreves avgiftene inn vha. elektroniske fagsystemer, og avgiften motregnes mot tilskudd der tilskuddet er høyere enn avgiften. I dette ligger det en sikkerhet for avgiftsmidlene. Etter loven skal alle primærprodusenter betale omsetningsavgift når de selger, leverer eller får oppgjør for varen. I hovedsak krever forhandler (slakteri, meieriselskap, eggpakkeri, kornmottak) inn avgiften og direktoratet fakturerer forhandler. Ved direktesalg krever direktoratet inn avgiften fra produsenten.

Til denne oppgaven tilligger også administrative oppgaver som regnskap, IKT og administrative tjenester.

Avlegge årsregnskap og -melding

Omsetningsloven pålegger at avgiftene som kreves inn skal holdes adskilt på særskilte fond for hver avgift. Det er syv fond med inntekter og kostnader som regnskapsførers adskilt. I årsregnskapet konsolideres de enkelte regnskapene til et årsregnskap for Omsetningsrådet. Kvoteregnskapet inngår også, siden overproduksjonsavgiften tilføres fondet for melk. Regnskapsføring og årsavslutning gjennomføres av direktoratets regnskapsavdeling og avsluttes med en årlig revisjon av revisor oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet.

Årsmelding skrives i hovedsak av medarbeidere i Avdeling handel og industri, som er saksbehandler for rådet. Avdelingen har bistand fra kommunikasjonsstaben, som for øvrig også bistår i pressesaker for Omsetningsrådet.

Gjennomgang av grunnlag for administrasjonskostnadene og revisjon av fordelingsnøkkel mellom fondene

I forbindelse med at Statens landbruksforvaltning ble tildelt oppgaven som sekretariat for Omsetningsrådet gjorde Landbruks- og matdepartementet en gjennomgang av ressursbehov og tilhørende kostnad for arbeidet og fastsatte dette. I 2002 ble grunnlaget revidert, etter en ny gjennomgang av Landbruks- og matdepartementet. Omsetningsrådet vedtok fordeling av kostnaden mellom fondene 26.04.2002. Administrasjonskostnadene inneholdt fra starten også honorarer og møte/reisekostnader for rådet. Omsetningsrådet fikk forlagt behandling av administrasjonskostnader første gang i 2004 med budsjett for

2005.

Da markedsreguleringen i fjørfekjøttsektoren (2006) ble avviklet ble grunnlaget for administrasjonskostnadene gjennomgått og fordelingsnøkkelen mellom fondene revidert. Videre var det også en gjennomgang i forbindelse med budsjettet i 2010 og 2011 som følge av lovendringen som ble vedtatt med virkning fra 1. januar 2010. Deretter har det ikke vært en detaljert gjennomgang, men ut fra Omsetningsrådets årsmelding m.m. har det vært flere år med betydelig flere møter og krevende saker, også ut over regelverksgjennomgangen. Grovt regnet og vurdert ut fra en normalsituasjon, knyttes anslagsvis 8 årsverk til oppgaven med å forberede sakene for rådet og følge opp vedtak som rådet fatter. Videre anslagsvis 1,5 årsverk til innkreving og 2,0 årsverk til regnskap. Fellestjenestene, IKT og ledelse eks. sekretariatsledelse utført av direktoratet kommer i tillegg.

Utvikling i Omsetningsrådets administrasjonskostnader i perioden fra 2001 til 2020, ekskl. kvoteordningen på melk er sammenstilt under. Årene 2020 er budsjett, øvrige tall er regnskap (i 1000 kr). I tabellen vises også antall møter og saker behandlet av Omsetningsrådet f.o.m. 2010, etter lovendringen som medførte at Tilsynsutvalget lagt ned og rådet valgte å slutte med Arbeidsutvalget. Antall møter har økt betydelig fra og med 2017, og det har også vært til dels kompliserte saker de siste årene.

Godtgjørelse direktoratet mottar årlig er en del av inntektskravet Landbruks- og matdepartementet setter til direktoratet. Normalt indeksjusteres dette. Fra og med budsjettåret 2015, har kompensasjonen direktoratet har mottatt vært underlagt regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen) med årlig kutt, som har variert mellom 0,5 prosent og 0,8 prosent pr. år. Tabellen under viser faktisk endring fra år til år i prosent.

Ar	Godtgjørelse til SLF/Ldir		Direkte drifts- kostnader, kr	Totale kostnader kr	Antall	
	Kroner	Endring i %			møter	saker
2001	7 334 900			7 334 900		
2002	8 070 300	4,3		8 070 300		
2003	8 690 000	3,9		8 690 000		
2004	7 635 000	3,5	1 055 000	8 690 000		
2005	7 895 000	3,4	1 055 000	8 950 000		
2006	8 148 000	3,2	1 137 000	9 285 000		
2007	8 458 000	3,8	1 070 000	9 528 000		
2008	8 813 000	4,3	1 125 000	9 938 000		
2009	9 191 959	4,3	1 135 000	10 326 959		
2010	9 486 102	3,2	1 140 000	10 626 102	8	89
2011	9 780 171	3,1	1 170 000	10 950 171	7	74
2012	10 083 356	3,1	1 206 000	11 289 356	6	73
2013	10 417 000	3,3	1 436 000	11 853 000	8	82
2014	10 781 595	3,5	1 486 260	12 267 855	7	90
2015	11 083 480	2,8	1 092 176	12 175 656	6	91
2016	11 338 134	2,2	1 137 300	12 475 434	7	100
2017	11 564 897	2,0	1 850 000	13 414 897	9	99
2018	11 796 195	2,2	3 440 563	15 236 758	13	127
2019	12 079 304	2,4	2 593 000	14 672 304	12	138
2020	12 405 445	2,7	2 000 000	14 405 445	10	

Omsetningsrådets kostnader utgjorde i 2019 689 mill. kroner, hvorav 12 mill. kroner til oppgaver for Omsetningsrådet i Landbruksdirektoratet.

Deltakelse i Omsetningsrådets møter fra sekretariatet

Normalt deltar de i direktoratet som forbereder saker for rådet i møtene. Unntaket fra dette er når det er få saker, f.eks. det årlige møtet med fastsetting av løpende omsetningsavgift på korn, eller ekstraordinære møter med utvalgte saker. Fordelen er at saksbehandlerne får direkte tilbakemelding på de sakene de har forberedt, har inngående kjennskap til saken og dermed kan gi best mulig svar ved spørsmål, og lærer helhet og enhetlig fremstilling ved deltakelse, for å nevne noe. Deltakelsen i møtene er med på å legge grunnlag for at saksbehandlerne kan overlapse eller erstatte hverandre avhengig av arbeidsbelastning og øvrige oppgaver, og dermed sikre best mulig leveranser, ref. tidligere omtale. Ulempen kan være at det er mange til stede i møtene, og at det kan synes ressurskrevende. Sett fra direktoratets side er nytten større enn ulempen. En kunne likevel vurdere en mer begrenset deltakelse, fortrinnsvis i kombinasjon med at saksbehandler deltar i «sine» saker. Ulempen vil kunne bli noe mer avbrudd i møter, som i utgangspunktet gjennomføres meget effektivt. I en slik sammenheng bør dagsorden sorteres mer etter saksbehandler enn typen saker, med de ulempene det kan ha spesielt knyttet til budsjett- og regnskapsmøtene. Likevel er dette noe direktoratet vil gjøre en vurdering av.

Saksnr.: 088/20	Sektor: Kjøtt og egg	Styre/råd: OR
Behandling: 25.09.2020	Tittel: Kjøtt og egg - mulighet for to-delt omsetningsavgift som produksjonsregulerende tiltak	Saksnr.: 20/50519-1

Beskrivelse

I gjennomgangen av Omsetningsrådets regelverk, foreslo Arbeidsgruppe kjøtt og egg at man utredet mulighetene for å bruke differensiert (todelt) omsetningsavgift i situasjoner når større reguleringstiltak er iverksatt.

I møte den 20. mai 2019 i sak 63/19 bad Omsetningsrådet sekretariatet om å utrede todelt omsetningsavgift som produksjonsregulerende tiltak.

I denne innstillingen gjør Landbruksdirektoratet sin vurdering av mulighetsområdet for å innføre et slik tiltak.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar sekretariatets innstilling til etterretning og går ikke videre med saken.

Møtebehandling

Etter diskusjon foreslo leder Bjørg Tørresdal at rådet utsetter saken og ber sekretariatet utrede mer de dilemmaer som er tilknyttet, før rådet vurderer å gå videre med saken.

Utsettelse av saken ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes.

Kjøtt og egg - mulighet for to-delt omsetningsavgift som produksjonsregulerende tiltak

Innledning og bakgrunn

Landbruks- og matdepartementet bad Omsetningsrådet i brev av 28. september 2017 om å følge opp Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016-2017) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon og gjennomgå sitt regelverk for markedsbalansering. Omsetningsrådet tolket sitt mandat høsten 2017, og vedtok bl.a. å vurdere og «legge til rette for mulige produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene».

Fra Innst. 251 S (2016–2017) – næringskomiteens behandling av Meld. St. 11 avgitt 6. april 2017 sier flertallet om dette:

«F l e r t a l l e t viser til at framover vil det bli større behov for produksjonsregulerende tiltak for å oppnå en effektiv regulering av produksjon i forhold til etterspørsel i markedet. Produksjonsregulerende tiltak innebærer å redusere produksjonen hos bonde i form av for eksempel færre dyr eller tidligere slakting.

F l e r t a l l e t legger til grunn at Omsetningsrådet ved behov kan vedta produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene, og at det innenfor ordningene kan etableres økonomiske stimuli for produksjonsplanlegging hos bonde.»

I Omsetningsrådets arbeid med gjennomgangen av regelverket, ble det tillagt Arbeidsgruppe for kjøtt og egg bl.a. å se nærmere på mulighetene for, og foreslå, nye former for produksjonsregulering.

Som et resultat av dette arbeidet, kom Arbeidsgruppe kjøtt og egg opp med et forslag om en todelt omsetningsavgift. Det ble beskrevet som at man i situasjoner med overproduksjon og det samtidig er gjennomført større produksjonsregulerende tiltak finansiert av omsetningsavgift, skal kunne ilegge en høyere omsetningsavgift for nyetablerte aktører enn for etablerte. Tanken bak var at nyetablerte bør være med på å dekke kostnaden for de produksjonsdempende tiltakene som er gjort, samt at det vil gi et signal om at nyetablering kanskje ikke er ønskelig i nåværende situasjon.

Forslaget ble ikke utredet i arbeidsgrupperapporten, utover at man antok at forslaget ikke ville kreve regelverksendringer og derfor ville være innenfor Omsetningsrådets kompetanseområde. Rapport fra arbeidsgruppe kjøtt og egg ble behandlet i OR møte den 25. mars, sak 17/19. Rapporten ble da tatt til orientering. I sak 63/19 av 20. mai 2019 ber Omsetningsrådet sekretariatet utrede todelt omsetningsavgift som produksjonsregulerende tiltaket.

Landbruksdirektoratet påpekte i sine innstillinger til sak 17/19 og 63/19 konkurransevridende effekter av tiltaket, samt kost (sideeffekter som konkurransevridende) og nytte (formålloppnåelse – bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel). Arbeidsgruppens forutsetning om at en slik praksis er innenfor Omsetningsrådets kompetanse er imidlertid ikke omtalt i noen av innstillingene og ble heller ikke problematisert av referansegruppen, som vurderte forslaget.

Landbruksdirektoratet finner det derfor nødvendig å vurdere denne påstanden om juridiske kompetansegrunnlag.

Landbruksdirektoratets vurdering

Omsetningsavgiften på kjøtt og eggproduksjon bestemmes av Landbruks- og matdepartementet etter forslag fra Omsetningsrådet i henhold til Omsetningslovens § 5

første og andre ledd hvor det heter:

«§ 5. Rådet samlar og legg til rette det tilfanget som trengst og gjer framlegg um dei tiltak som bør setjast i verk for å fremja dei fyremåla som er nemnde i § 1. På grunnlag av dette kan Kongen for upp til 1 år um gongen leggja på avgifter ved umsetnaden av kjøtt av storfe, sau, svin, fjørfe og reinsdyr, korn og oljefrø, mjølk, egg, pelsdyrskinn, poteter, grønsaker, frukt og bær etter dei føresegnene som er nemde nedanfor.»

Avgiften fastsettes i forskrift 1999-06-29 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk § 1, en forskrift som ligger under Landbruks- og matdepartementets myndighetsområde.

Etter Landbruksdirektoratets vurdering er derfor antakelsen om at Omsetningsrådet har kompetanse til å fastsette og differensiere omsetningsavgiften etter hvilke kriterier man finner hensiktsmessig, ikke korrekt. Det er LMDs myndighetsområde. Bestemmelser om en differensiering av omsetningsavgiften vil, etter direktoratets vurdering, være underlagt Landbruks- og matdepartementet.

Likebehandling og forutsigbarhet er grunnleggende prinsipper i markedsreguleringen, og mottaksplikten er bærebjelken som skal garanterer for nettopp dette. En differensiering av avgift mellom etablerte og nye produsenter innenfor kjøtt- og eggbransjen vil, etter direktoratets vurdering, kunne oppfattes som et brudd på mottaksplikten.

Omsetningsrådets kompetanse angående markedsregulators plikter, reguleres i forskrift om omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer av 1. juli 2003 nr 919 («rammeforskriften»). Av § 3 framgår det at «*Vedtak om markedsregulators mottaksplikt skal sikre alle primærprodusenter avsetning for sin produksjon, til de vilkår som gjelder på det aktuelle mottaksanlegg på det tidspunkt leveransen finner sted*». Et vedtak om å differensiere omsetningsavgiften mellom «nye» og «gamle» produsenter, er etter direktoratets vurdering i strid med § 3, som gjengitt over. Videre vurderer direktoratet at en innretning av omsetningsavgift hvor hensikten er å begrense nyetablering, har visse fellestrekk med kvoteordningen for melk. Kvoteordningen for melk har egne lovhjemmel i omsetningslovens §5a.

Landbruksdirektoratet vil, som i tidligere innstillinger, også påpeke at forslaget reiser spørsmål om en rekke praktiske utfordringer og grensedragninger som kan skape uønsket uforutsigbarhet. Vi nevner her noen for å illustrere.

Man må for eksempel ha en klar oppfatning om hva som er å anse som «omfattende» bruk av produksjonsregulerende tiltak som grunnlag for å iverksette differensiert omsetningsavgift. Hvor mye midler må være brukt over hvor lang tid osv. Dette kan være vanskelig å definere på en hensiktsmessig måte uten at grensedragningen oppleves som urimelig.

Uforutsigbarheten i sammenheng med tidsaspektet vil kunne bli meget krevende for produsenter som vurderer investeringer, og dermed grensedragninger som kan gi urimelig forskjellsbehandling, dersom det åpnes for differensiering av avgiften. I dette ligger også at balanseringssystemet overordnet er ment å være temporært, og avgiften kun kan sette for inntil et år av gangen, noe som tilsier at det er uegnet til å påvirke nyetablering og investeringer.

Med hensyn til det administrative, er det flere kontrollmessige og systemmessige konsekvenser av en slik endring. Slakteriene, som er lovpålagt å kreve inn avgiften, må ha informasjon, rutiner og systemer for å kunne ilegge ulik avgift for ulike produsenter. Landbruksdirektoratet beregner og trekker omsetningsavgiften fra tilskuddene som

slakteriene videreformidler til kjøtt-/eggprodusenten. Delvis skjer også en fakturering til omsetningsleddet og til primærprodusenten. Differensiert omsetningsavgift vil kreve en endringer i IT-løsninger. Det er åpenbart at differensierte avgifter, i tillegg til systemendringer, vil bli mer krevende kontrollmessig og at dette forsterkes ved at en her snakker om avgifter som trekkes via slakteriene.

Oppsummerende kommentarer og anbefaling

Landbruksdirektoratet har funnet grunnlag for å problematisere arbeidsgruppens antakelse om at differensiering/to-delning av omsetningsavgift er innenfor Omsetningsrådets juridiske kompetanseområde.

Landbruksdirektoratets vurdering er at LMD er den som har kompetansen på regelverket som regulerer omsetningsavgiften. Det er også LMD som kan foreslå lovendringer dersom det er nødvendig. På det praktiske plan er det utfordringer i å utforme en ordning som både er formåls effektiv og oppleves som rettferdig.

Landbruksdirektoratet vil ikke anbefale at man går videre med å utrede todelt omsetningsavgift.